Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 46 (1546) ♦ Субота, 15 березня 1997 року ♦ Ціна договірна

Вітання газетярам

Голова Верховної Ради України О. О. Мороз поздоровив «Робітничу газету», «Известия» (Російська Федерація) і харківську газету «Слобідський край» з 80-річчям з дня виходу першого номера цих популярних видань.

«Свобода слова є однією з найважливіших форм безпосередньої участі громадян у політиці, невід'ємною складовою демократії й прогресу, розвитку ідей парламентаризму і інститутів самоврядування», підкреслюється у вітанні «Слобідському краю».

Олександр Мороз і голова парламентської Комісії з питань законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації Віктор Понеділко зустрілися з колективом редакції і власними кореспондентами газети «Сільські вісті». Цьому найтиражнішому виданню України виповнилося 77 років.

(Закінчення на 2-й стор.).

Чиновництво скоротити, борги віддати

Проблеми економічного стану в Україні протягом останніх двох місяців, аналіз суспільно-політичної ситуації та заходи щодо її стабілізації були в центрі уваги засідання учасників Ради регіонів при Президентові України.

Леонід Кучма дав критичну оцінку роботі органів влади в центрі та на місцях щодо наповнення бюджету. Керівники на місцях повинні знати, що ніяких боргів скасовано не буде, а податки за новою системою нараховуватимуться після прийняття Верховною Радою нового податкового законодавства і введення його в дію.

На нараді йшлося і про скорочення державного апарату. Передбачається зменшити його на чверть.

Кого — на хліб і воду?

Прем'єр-міністр України Петро Лазаренко доручив Міністерству фінансів призупинити фінансування виплати зарплат апаратам міністерств і відомств, у тому числі Кабміну, а також обласних держадміністрацій.

Це неординарне рішення викликане фактом зриву керівниками центральних органів виконавчої влади строків виконання Указу Президента України «Про заходи по забезпеченню наповнення державного бюджету і посиленню фінансово-бюджетної дисципліни», згідно з яким вони мали до 10 березня подати до Мінфіну нові кошториси доходів і витрат на основі скорочення не менш як чверті чисельності працівників апаратів.

(Закінчення на 2-й стор.).

Гідне технічне обладнання — майбутнім дипломатам

Незабаром у Києві буде створено інформаційний центр НАТО. Він працюватиме на базі Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка. А вже нині студенти через мережу Інтернету користуються фондами бібліотеки конгресу США та інших бібліотек світу, які під'єднані до мережі.

(Закінчення на 2-й стор.).

Урожай-97

Уряд — хлібороб: гра в обіцяночки

Закрутилася польова карусель. Якщо вірити зведенням Мінсільгосппроду, тринадцять областей (решта приєднається ось-ось) вивели на лани посівну техніку. Впорали майже 140 тис. га. Як повідомив начальник головного управління землеробства Міністерства сільського господарства і продовольства Леонтій Зіневич, під ранні зернові і зернобобові культури (без кукурудзи) нинішнього року відійде 6,1 млн. га орних земель. Утім, це у господарствах усіх форм власності. Суспільні сільгосппідприємства відвели 4,8 млн. —дещо менше торішнього.

(Закінчення на 4-й стор.).

Привела нас молодість... В ТОРГОВЕЛЬНИЙ РЯД

Сьогодні — Всесвітній день прав споживача.

Попри те, що Україна перша з країн СНД створила законодавчу базу про права споживачів і поставила захист цих прав у ранг державної політики, проблем на споживчому ринку вдосталь. Запорукою того, що їх буде успішно подолано, певно, є лише те, що ринок помолодшав. Якщо раніше молодість водила в сабельний похід, то сьогодні водить — у торговельний ряд. Утім, теж не без жертв...

Продовження теми на 9-й стор.

Шановні співвітчизники!

Піклуючись про громадянську злагоду на нашій українській землі й вирішення життєво важливих питань у межах Конституції і законів України, маємо честь і відповідальність звернутися до вас.

На 18 березня громадською організацією «Всеукраїнський союз робітників» заплановано загальнодержавну акцію протесту. Очікувані збори, мітинг, походи, демонстрації та інші заходи передбачено спрямувати на захист прав та соціальних гарантій з вимогами погасити заборгованості із зарплати, пенсій, стипендій та інших виплат.

Правоохоронні органи як власний біль сприймають всю складність становища, в якому опинилася країна у період реформування економічних відносин, і разом з вами переборюють труднощі і негаразди. У цих складних умовах ми робимо все можливе для зміцнення законності і правопорядку, посилення боротьби із зловживанням та корупцією в органах влади, захисту інтересів суспільства та кожного громадянина від злочинців.

Запланована акція — це, безумовно, реалізація гарантованих Конституцією України прав на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, а також на мирні збори. Водночас, шановні співвітчизники, звертаємося до вашої високої свідомості з проханням не допустити, щоб ці мирні збори переросли в антиконституційні, протиправні дії.

Шановні співвітчизники! Закликаємо кожного з вас, хто братиме участь у запланованих заходах, бути розсудливим та стриманим, дотримуватися громадського порядку, поважати права та свободи інших громадян.

Григорій ВОРСІНОВ,
Генеральний прокурор України;
Юрій КРАВЧЕНКО,
міністр внутрішніх справ України;
Володимир РАДЧЕНКО,
голова Служби безпеки України.

Читайте у суботньому випуску:

У номер

Вітання газетярам

(Початок на 1-й стор.).

Відбувся обмін думками про роботу над рядом законопроектів, зокрема, щодо підготовки змін і доповнень до Земельного кодексу. Учасники зустрічі висловили своє занепокоєння тим, що всупереч чинному законодавству в окремих регіонах помітні спроби виконавчої влади перетворити на предмет купівлі-продажу землі сільськогосподарського призначення.

Було підкреслено, що некерованість цими процесами й відсутній державний контроль можуть нанести непоправну шкоду інтересам України і її національній безпеці.

Олександр Мороз схвально відгукнувся про ініціативу «Сільських вістей» та її читачів щодо підтримки програми створення вітчизняних комбайнів на підприємствах Кіровоградщини.

Були обговорені також проекти законів про місцеве самоврядування та місцеву держадміністрацію, про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів.

До угорської зустрічі

24—25 березня цього року відбудеться офіційний візит делегації Верховної Ради України на чолі з Олександром Морозом до Угорської Республіки на запрошення парламенту цієї країни.

Питанням підготовки до цієї події була присвячена робоча нарада, яку провів керівник секретаріату Голови ВР Іван Мусієнко. В обговоренні проекту програми взяли участь народні депутати Михайло Товт і Орест Климпуш — члени парламентської групи «Україна—Угорщина», керівники відповідних підрозділів апарату ВР.

Очікується, що Голова Верховної Ради України виступить з промовою в угорському парламенті. Планується також проведення зустрічей української делегації із Президентом Арпадом Гьонцом, Головою Держзборів Золтаном Галом, Прем'єр-міністром Дьюлою Хорном, керівниками фракцій і головами парламентських комісій, членами уряду Угорщини.

Сторони обговорять можливість підписання по підсумках візиту спільної Заяви про перспективи розвитку двосторонніх міжпарламентських відносин, спільних зусиль Верховної Ради України і Держзборів Угорської Республіки по розбудові системи європейської безпеки, миру і стабільності на континенті.

Прес-служба Верховної Ради України.

Кого — на хліб і воду?

(Початок на 1-й стор.).

І хоча рішучі кроки у такій важкій для країни економічній ситуації можна тільки вітати, постає дуже серйозне питання щодо правомірності саме такого рішення. Воно навряд чи є легітимним з огляду на те, що порушено конституційні й законодавчі положення. Намір, звичайно, добрий: змусити чиновників поважати й виконувати закони, укази, рішення, що приймають, і просто відповідально ставитися до своєї роботи. Однак жодне порушення законів не може бути виправданням іншого беззаконня. Юристи у зв'язку з цим гадають, що можна знайти інші, вагоміші важелі впливу на керівників міністерств, відомств, облдержадміністрацій. А так, що ж — одним кінцем по панові, іншим — по мужикові, тобто по рядових, технічних працівниках, котрі й без того ледь зводять кінці з кінцями. А от міністри й голови адміністрацій, здається, не дуже злякалися. Принаймні, поки що жоден із них не подав заяви про звільнення, щоб пошукати роботу з зарплатою.

Влас. інфор.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про День працівників ракетно-космічної галузі України

Ураховуючи значний внесок працівників ракетно-космічної галузі України у наукові дослідження, створення сучасної ракетно-космічної техніки та впровадження високих космічних технологій в народне господарство **постановляю:**

Установити в Україні свято — День працівників ракетно-космічної галузі України, яке відзначати щорічно 12 квітня.

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 13 березня 1997 року.
№ 230/97.

Парламентська хроніка

Бюджети здобули самостійність

Верховна Рада України продовжує роботу над проектом закону «Про місцеве самоврядування в Україні», прийнятого парламентом у першому читанні та доопрацьованого тимчасовою спеціальною комісією.

Засідання 13 березня

З ранку і до 16-ї години тимчасова комісія, яку очолює заступник Голови Верховної Ради Віктор Мусіяка, уточнювала найбільш дискусійні моменти законопроекту, а потім приступила до процедури постатейного голосування.

Якщо окремі статті, такі як «Органи самоорганізації населення» або «Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування», проходили без будь-яких ускладнень, то окремі з них викликали тривалі суперечки. Наприклад, чотирнадцята стаття, де окреслюється організаційно-правова, фінансова основа самоврядування.

Тимчасова спеціальна комісія, опрацьовуючи законопроект і зауваження народних депутатів після першого читання, вважала за необхідне до трьох пунктів статті 14 додати четвертий, який звучить так: «Рішення про наділення міських рад правами щодо управління майном і фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад районів у містах, приймаються на місцевих референдумах, відповідних районних у містах громад. У разі, якщо територіальна громада району в місті внаслідок референдуму не прийме рішення про передачу права управління майном та фінансами відповідній міській раді, а територіальна громада міста або міська рада не схвалює рішення про утворення органів самоврядування у місті, міська рада здійснює управління майном та фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад районів у містах, та несе відповідальність перед громадою відповідного району в місті».

Декотрі народні депутати, очевидно, побоюючись зловживань під час використання місцевими радами майна та фінансових ресурсів, заперечували окремі тези, особливо тих, що стосуються розв'язання цих питань шляхом референдуму. Володимир Моісеєнко доводив недоцільність проведення референдуму з таких питань тому, що за прийняте рішення ніхто не несе персональної відповідальності. Щоправда, його колега по фракції Георгій Найда переконував: статтю виписано правильно, тим більше що вона відповідає Конституції України. Зрештою, після обговорення і цей пункт було проголосовано.

Не менш пристрасно велося обговорення шостого пункту цієї статті, де сказано, що «бюджети місцевого самоврядування є самостійними, вони не включаються до державного бюджету України та інших місцевих бюджетів».

Отак крок за кроком народні депутати просувалися статтями законопроекту, хоча деякі його пункти довелося переносити на нове, третє читання.

І все ж, судячи з продуктивного обговорення, до остаточного прийняття проекту закону недалеко.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

«Газового» вибуху не сталося

Ранкове засідання 14 березня

Інформація тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань формування національного ринку енергоносіїв, незважаючи на змальовану доповідачем з цього питання Миколою Дудченком досить гнітючу картину, вибухового ефекту в залі не викликала. Очевидно, тому, що не раз і не два народні депутати своїми запитаннями до урядовців показували обізнаність із ситуацією, що склалася на ринку енергоносіїв. Торгівля енергоносіями — це мільярди і мільярди доларів. Гроші справді величезні, якщо врахувати, що Україна імпортує енергоносіїв майже на 15 мільярдів доларів США.

Доповідач зокрема зазначив, що ринок енергоносіїв за структурою нагадує піраміду, верхівка якої — це влада разом з приватними компаніями-імпортерами, відносно яких вона проводить політику адміністративного протекціонізму, середина —оператори ринку, основа — виробники практично всіх базових галузей. Напевно, самої цієї фрази достатньо, щоб зрозуміти, у кого в руках зосереджено постачання і продаж енергоносіїв в Україні. А якщо додати, що, незважаючи на неодноразові звернення до органів державної влади, тимчасовій комісії так і не надали інформації про сплату податків на прибуток, наприклад, імпортерами газу за минулий рік, то виникає закономірне запитання: чому державні органи приховують ці дані? І що це за сума, якщо в 1995 році лише державні корпорації сплатили до бюджету податків на прибуток майже 300 мільйонів доларів? У той же час, за неофіційними даними, сказав доповідач, приватні компанії, які є, по суті, основними постачальниками газу, податків не платили.

Отже, це явно суми, яких вистачило б на виплату не лише заборгованих пенсій та зарплат бюджетникам, а, можливо, і на рік наперед. Однак, коли парламентарії зажадали назвати конкретні компанії, прізвища, то у відповідь почули, що комісія не є слідчою.

Називалися також факти, коли уряд діяв усупереч законам, а точніше, давав дозвіл на заборонене законодавством. Чи не тому, що, як підкреслив Микола Дудченко, інтереси службових осіб і трейдерів газу відрізнити важко.

Своє обурення з приводу ситуації на ринку енергоносіїв народні депутати України висловили під час обговорення інформації, до якого приступили наприкінці ранкового засідання.

На денному засіданні народні депутати продовжили обговорення питання щодо формування національного ринку енергоносіїв. Різкій критиці було піддано дії уряду у цій справі. На сесії виступив Прем'єр-міністр України Павло Лазаренко, який розповів про діяльність уряду протягом останніх років стосовно вирішення проблем енергопостачання. Він, зокрема, наголосив, що за минулий рік Україна не має боргів за поставки газу.

Враховуючи майже десяток проектів постанови з обговорюваного питання, запропонованих народними депутатами, прийти до спільного знаменника Верховній Раді буде, очевидно, не просто.

Василь ТУГЛУК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Гідне технічне обладнання — майбутнім дипломатам

(Початок на 1-й стор.).

Про це і ще про багато цікавого дізналися члени постійної Комісії у закордонних справах та зв'язках з СНД Верховної Ради України, які відвідали провідний вуз країни та провели спільну нараду.

Про те, як працює інститут, звітував народним депутатам його директор професор Леонід Губерський. У головному центрі з підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики України нині навчається понад 1500 студентів із більш як 50 країн світу.

Члени парламентської комісії на чолі з Володимиром Ландиком були здивовані тими досягненнями, які має вуз, рівнем його технічної бази та гнучкою «дипломатичною» політикою керівництва, за допомогою якої розв'язують проблеми, що заганяють у глухий кут інші учбові заклади України. Але є й певні питання, по допомогу з розв'язання яких викладачі звернулися до комісії Верховної Ради. Йшлося про недобудований спортивний комплекс інституту. Для здійснення його проекту потрібні великі кошти — близько 2,5 млн. доларів. Нема у вузі й лабораторії синхронного перекладу. Є потреба у комп'ютерних класах, яких, як завжди, бракує.

У перспективі — створення не лише інформаційного центру НАТО, а й осередку інформації Ради Європи. Плановано створити кафедру валютно-кредитних відносин.

Народні обранці були задоволені візитом комісії, а Володимир Ландик побіцяв подарувати інституту 1000 комп'ютерних дисків спільної українсько-американської фірми «Норд». Від Тараса Кияка студенти одержать у подарунок кілька десятків примірників п'ятимовного тлумачного словника з інформатики.

Яна СТАДІЛЬНА.

День протесту один – сприйняття різне

На думку місцевих спостерігачів, 18 березня до задуманої лівими силами Всеукраїнської акції протесту схильні приєднатися передусім залізничники Придніпровської залізниці. Є дані, що вони створюють страйкові комітети на найбільших вузлах Кривого Рога, П'ятихаток, Павлограда і Мелітополя. А машиністи локомотивного депо Дніпропетровська, навіть випередивши події, влаштували «пробне» пікетування управління залізниці. Це навіть дивно, бо магістраль останнім часом працює ніби досить пристойно і з чималим навантаженням. Скажімо, в лютому залізничники повернулися до повного, п'ятиденного режиму роботи. А за підсумками попереднього року Придніпровська магістраль спрацювала чи не найкраще в державі.

Тоді ж у чому річ? За роз'ясненнями ми звернулися до начальника Придніпровської магістралі Руслана Євдокимова. Його відповідь проста і ясна, як білий день: наростає заборгованість із заробітної плати, якої залізничники не одержують уже три місяці. А все через неплатежі.

Свого часу виробниче об'єднання «Кривбасруда» не розрахувалося із залізницею жодним купоно-карбованцем, тепер — жодною гривнею. І хоч на рівні «Укрзалізниці», без участі Придніпровської магістралі, проти чого енергійно протестують профспілки, і здійснили так званий «взаємозалік», об'єднання залишилося винне більше як тридцять мільйонів гривень. Інший приклад: гірничо-металургійний комбінат «Криворіжсталь» уже кілька років не розплачується «живими грошима», заборгувавши понад сорок мільйонів гривень. Нині замовники, ще скориставшися послугами залізниці, не переказали їй майже двісті мільйонів гривень. Суми, якої, до речі, вистачило б, щоб виплатити транспортникам заробітну плату за чотири місяці.

А тим часом кримські профспілки не братимуть участі в страйку. Натомість рада Федерації незалежних профспілок Криму закликала профорганізації, трудові колективи активно підтримати постанову шостого конгресу Федерації профспілок України про проведення всеукраїнської акції протесту на захист конституційних прав і соціальних гарантій людей праці у разі, якщо Президент, органи законодавчої та виконавчої влади України та Автономної Республіки Крим не здійснять конкретних кроків щодо виконання вимог профспілок. Кримчани також звернуться до ФПУ з проханням визначитися з датою проведення такої акції.

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Вічна боротьба провінції з столицею

ВІДОМИЙ учений Ярослав Дашкевич вважав: «Михайло Грушевський був поганим політиком». Але перед цим висновком він зробив інший: «Грушевський був найбільшим українським істориком. Більшого не було -і ніхто ніколи не сказав, що десь був більший».

Та ми вестимемо мову про політику, отже матимемо на увазі перший висновок. Звичайно, не все в тринадцятимісячній історії Центральної Ради -політичного центру українських партій, що були провідними в національно-демократичній революції 1917-18 років в нашій країні, — залежало від волі та рішень Михайла Грушевського, але вплив його на події був значним.

Ярослав Дашкевич називає дві причини, через які Центральна Рада не змогла відстояти незалежність України і зійшла з історичної арени: невміння вирішити аграрне питання й надмірне захоплення ідеями антимілітаризму.

17 березня 1917-го (80 років тому) у Києві створено Центральну Раду

Актуальне питання власності на землю

Очевидно, гортаючи сторінки короткої історії Центральної Ради, можна було б зупинитися в першу чергу на Всеукраїнському національному конгресі, який відбувся в Києві у квітні 1917 року. Відкриваючи його, Михайло Грушевський закликав присутніх привітати двох солдатів, Овдієнка та Гайдара, які прибули на конгрес із Петрограда і які були серед тих, хто вивів на вулиці російської столиці Волинський та Литовський полки. Ці військові частини були укомплектовані українцями і розпочали російську революцію під жовтоблакитними прапорами. Учасники конгресу палко вітали представника Чорноморського флоту Пелишенка, який запевнив присутніх, що моряки всією збройною силою будуть захищати волю України. З іронічним усміхом слухали делегати всеукраїнського зібрання представника російського Тимчасового уряду Суковкіна, який закінчив свою промову, прочитавши поукраїнськи з папірця заклик «Нехай живе вільна Україна!».

В історії Центральної Ради було багато яскравих сторінок. Але почнемо з дати, що стоїть у календарі на півроку пізніше від дня її виникнення.

У жовтні 1917 року в Чигирині відбувся Всеукраїнський з'їзд Вільного козацтва. 200 делегатів представляли на ньому 60 тисяч організованих козаків Лівобережної України (у Чигирин прибули також делегати з Кубані). Отаманом Вільного козацтва було обрано генерала Павла Скоропадського — нащадка відомого в українській історії гетьмана.

Іще через півроку саме П. Скоропадський на Всеукраїнському хліборобському з'їзді був проголошений гетьманом України, що означало кінець діяльності Центральної Ради.

Закон про землю, який обговорювався в Центральній Раді протягом усього часу її існування, не був прийнятий через постійні дискусії між партіями соціал-демократів і соціал-революціонерів. А коли врешті-решт архіважливий для України закон підписали, це вже не мало ніякого значення. Павло Скоропадський проголосив відновлення приватної власності на найбільший український скарб — землю.

На жаль, не лише земельне питання не стало визначальним у діяльності Центральної Ради. Скільки разів порушувалась на її засіданнях (і Великої, і Малої Рад) проблема створення української армії! (Про це детальніше в другій частині наших нотаток.) Скільки списів було зламано в дискусіях, бути Україні незалежною чи автономною у складі Російської Федерації!

І кожного разу у членів Центральної Ради не вистачало політичної волі й рішучості прийняти єдино правильне рішення, кожного разу хтось пропонував черговий компроміс, і більшість підтримувала його.

До того ж, Центральну Раду роздирали постійні конфлікти між її лідерами, інтриги (С. Петлюра, боячись впливу і лідерства у військовій сфері Миколи Міхновського, добився його переведення в одну з діючих армій і таким чином врешті-решт став генеральним секретарем з військових справ у тодішньому уряді України).

Лише загрозливі для України дії більшовиків підштовхнули Центральну Раду до проголошення в листопаді 1917 року Української Народної Республіки, а в січні 1918-го — незалежності України.

Під впливом ідей Вільсона

Хоча січневий більшовицький виступ у Києві був успішно нейтралізований, українську столицю захопили московські війська під командуванням В. Антонова й М. Муравйова. Російський Червоний Хрест зазначив у зверненні до Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Женеві, що в Києві в січневі дні 1918 року було вбито понад дві тисячі офіцерів колишньої російської армії. «Боронили Київ українці, вся злоба була звернена на українців, а окошилася майже виключно на російських офіцерах і взагалі на російському панстві і буржуазії». Усього ж у ті дні загинуло понад 5 тисяч чоловік. Київ кілька днів обстрілювали з гармат. Відомий лист члена Центральної Ради Сергія Єфремова до сина Михайла Коцюбинського Юрія, який був одним з військових керівників більшовиків. У листі йшлося про нищення Києва як культурного та історичного центру України. До речі, в ті жорстокі дні був убитий навіть митрополит Київський Володимир.

Чому ж так сталося, що замість 300-тисячної армії УНР (а всього в російській армії було майже 4 млн. солдатів-українців) назустріч російсько-більшовицькому війську вийшли лише київські учні та студенти й полягли смертю героїв у бою під Крутами?

Лідери Центральної Ради перебували під впливом антимілітаристських ідей. У Четвертому універсалі так і говориться, що «після затвердження мирових договорів» Україна розформує армію зовсім.

І це в той час, коли світ вступив у період чергового імперіалістичного перерозподілу планети після розпаду кількох монархій відразу, зокрема Російської та Австро-Угорської.

Михайло Грушевський був під впливом Вудро Вільсона - президента США (в 1913—21 рр.), який висунув програму мирного співіснування. «Треба створити загальний союз держав, зв'язаний спеціальним договором, щоб взаємно гарантувати політичну незалежність і територіальну недоторканність як великих, так і малих держав... Настав час вирішальної війни за людську свободу», — наголошував В. Вільсон.

Михайло Грушевський у своєму прагненні добитися самостійності України занадто випереджав час.

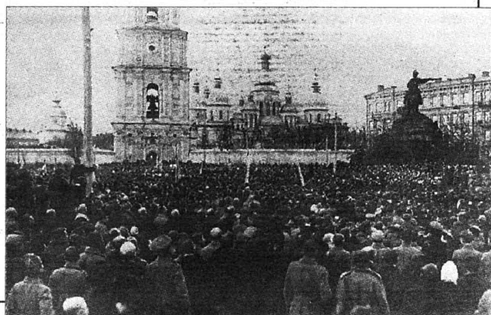
* * *

Лідери Центральної Ради програли. Але чи виграли їхні опоненти-більшовики? Відповідь забарилася на 73 роки.

В. Ленін наприкінці 1917 року планував створення в Україні формально незалежної держави, що увійде до Радянської Росії на умовах федерації. Пропозиція вождя Жовтневого перевороту викликала конфлікт між «київською» та «катеринославською» групами. Кияни Ю. П'ятаков та Є. Бош стояли за повстання в Україні, що стане початком всеєвропейської соціалістичної революції. Катеринославці Е. Квірінг та Я. Епштейн були готові підтримати В. Леніна, але за умови, що індустріальні райони «Південної Росії» — Донбас, Харків, Придніпров'я — не ввійдуть до складу «незалежної» радянської України.

* * *

Які знайомі політичні проблеми нагадує нам історія Центральної Ради! Ті ж питання власності на землю, суперництво провінційних і столичних еліт, нерішучість у визначенні не лише військової політики, але й зовнішньої, економічної, культурної...

Агентство вносить ясність

«ПАН РОМАН ШПЕК консультує пана Романа Шпека?» — так звалася репліка в нашій газеті (6 березня) з приводу Указу Президента України «Про Палату незалежних експертів з питань іноземних інвестицій». Цим указом голову Національного агентства України з реконструкції та розвитку призначено головою згаданої палати. Звідси і знак запитання (підкреслюємо — запитання, а не ствердження) у заголовку репліки. А ствердження у нас було таке: «Ми віримо, що й за цих умов експертиза буде неупередженою».

Тим не менше, Роман Васильович відреагував оперативно і надіслав інформацію про палату, створення якої передбачено указом. Ми скоротили в цій інформації лише загальні місця та повчання на адресу автора репліки, а все корисне залишили. Отже, завдяки репліці і оперативному роз'ясненню наші читачі ще до появи положення про Палату експертів матимуть повнішу уяву, чим вона займатиметься. І за це ми вельми вдячні голові Національного агентства. Нижче — надіслана ним інформація.

Гостра потреба в інституціях, які сприяли б розв`язанню конфліктних ситуацій в економічній сфері. Ми маємо економічне законодавство, але воно не завжди достатнє і часто змінюється. Ми маємо правові інституції, які покликані стежити за докладним виконанням цього законодавства, але не завжди маємо механізми виконання рішень того ж Арбітражного суду. Більше того, навіть створення таких механізмів не гарантує того, що істина буде захищена, бо поки що невідпрацьованість процедур у наших державних чи судових органах залишає місце для суб'єктивістського втручання у розв'язання економічних суперечок.

У країнах з усталеними традиціями життя в демократичному громадянському суспільстві напрацьовано механізми несудового розв`язання конфліктів між суб'єктами господарювання. Це своєрідні третейські або мирові суди, де конфліктуючі сторони можуть, так би мовити, полюбовно вирішити проблеми, що між ними виникають, не доводячи справу до суду. Вигода від цього очевидна для всіх учасників процесу.

Нам у Національному агентстві досить часто доводиться стикатися з економічними конфліктами, зокрема, зі зверненнями іноземних компаній-інвесторів. Усвідомлюючи ту роль, яку інвестиції повинні відіграти у справі відродження нашої економіки, співробітники НАУРР намагаються знаходити розв'язання цих проблем — щоб наші національні інтереси були захищені і щоб іноземні партнери могли розвивати свій бізнес в Україні. Змушений констатувати, що переважно доводиться мати справу із «запущеними» проблемами, усунення яких є досить трудомістким. Тим часом деякі конфлікти встигають набути гучного публічного розголосу, викликають широкий міжнародний резонанс. Тому особливо важливими є випереджувальні дії чи, принаймні, вирішення проблем на ранньому етапі їх розвитку.

Саме такі завдання ставилися Президентом України Леонідом Кучмою при створенні Палати незалежних експертів (омбудсменів) з питань іноземних інвестицій, про що 3 березня 1997 року Президент підписав відповідний указ. Розв`язання економічних суперечок, зокрема суперечок між інвесторами та вітчизняними фірмами й державними інституціями, за допомогою палат чи колегій омбудсменів є поширеною міжнародною практикою. Тому не зовсім зрозуміла реакція тих, хто шукає у створенні Палати омбудсменів неіснуючі інтриги, виступаючи при цьому з незрозумілими підозрами.

Ще ж не існує положення про палату, а відтак не існує й предмета для дискусії. Відповідно до доручення Президента, положення про Палату експертів та пропозиції щодо її персонального складу мають бути подані лише через місяць.

Сьогодні ж ми лише можемо говорити про норми, які закладаються розробниками до проекту положення. Зокрема, передбачається, що керівництво Палатою експертів здійснюватимуть її голова та співголова, причому бажано, щоб співголова був нерезидентом України. Голова палати має призначатися Президентом України, а співголова — обиратися більшістю голосів членів палати, що присутні на засіданні.

Щодо функцій голови палати, на узурпаторські нахили та упередженість якого натякає анонімний автор, то попередньо пропонується покласти на голову організаційне та матеріально-технічне забезпечення її діяльності за рахунок робочого органу палати -установи, яку він очолює; здійснення запитів необхідної для роботи палати інформації від органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; організацію підготовки та проведення засідань Палати експертів. Для ефективної роботи палати головою палати повинна бути особа, яка за посадою має юридичні підстави для отримання інформації від органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, і голова НАУРР є такою особою.

Важливим пунктом положення, що розробляється, є те, що голова палати не має права входити до складу журі експертів, що розглядають конкретні суперечки. Водночас співголова палати має право входити до складу журі експертів. Він формує журі експертів, забезпечує підготовку внутрішніх нормативних документів. Так що судіть самі, де тут місце для суб'єктивізму та волюнтаризму якоїсь однієї особи.

Роман ШПЕК,
голова Національного агентства України з реконструкції та розвитку.

Урожай-97

Уряд – хлібороб: гра в обіцяночки

(Початок на 1-й стор.).

Це — мінус до скарбнички недоборів. Відомо ж бо: ні технічно, ні фінансово, у порівнянні навіть з 1996 роком, село краще жити не стало. Навпаки. Уряд так і не розрахувався з аграрниками за здане в рахунок держзамовлення-96. Отже, коштів на добрива нема. Як результат — озимину підживлено на 20% площ.

Запевнення Павла Лазаренка щодо повної забезпеченості працівників ланів пальним теж виявилося примарою. На Одещині з обіцяних 14 тис. тонн дизпального отримали поки лише 3 тис. Мінімальні потреби Миколаївщини — 62 тис. тонн солярки та бензину. 10 тис. — і це здається все — сюди лише плановано поставити в рахунок держзамовлення-97.

Утім, не лише звичні вже для аграрників дефіцити всього і вся можуть стати на заваді прогнозованому ще торік віце-прем'єр-міністром Михайлом Зубцем небувалого нинішнього валу зернових — 50 млн. тонн. Непокоїть погода. Згідно із зведенням Гідрометцентру 15—18 березня на території України очікується мокрий сніг і зниження температури: вночі до 5—7 градусів нижче нуля. Було б добре, аби цього разу наші метеопрогнозисти таки помилилися.

Валерій ДРУЖЕНКО.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, «Голос України»

Візит

Тепер лишилася одна проблема

П'ЯТИРІЧЧЯ встановлення дипломатичних відносин між Україною та Молдовою було відзначено візитом Президента України Леоніда Кучми до Кишинева. Звичайно, глава Української держави поїхав туди не за тим, щоб випити з такої нагоди келих гарного молдавського вина з Президентом Молдови Петру Лучинським. Без цього, очевидно, не обійшлося, але головний результат поїздки — підписання низки важливих для обох партнерів документів.

Щоправда, з візитом відбувалися трохи дивні речі. Кілька місяців тому його було оголошено «державним» (вищий ранг для візитів), але згодом він перетворився на «офіційний». І замість запланованих двох днів український Президент перебував у Кишиневі лише день. Причина, вочевидь, у нестачі часу, але можна припустити, що така трансформація рангу й тривалості візиту відбулася внаслідок деяких неузгоджених двосторонніх питань.

Насамперед через непорозуміння із визначенням початкової південної точки україно-молдовського кордону. За словами Леоніда Кучми, «остаточного рішення» про виділення Молдові ділянки дунайського берега в районі селища Джурджулешти не знайдено. Нагадаємо, що Молдова будує в гирлі Прута нафтотермінал, що, на думку експертів, завдасть Україні економічних втрат, а також погіршить там екологічну ситуацію. Київ намагається відмовити сусідів від цього будівництва, обіцяючи поступки в питаннях щодо кордону. Але поки що, як видно, безрезультатно.

Найгучнішою подією візиту було підписання президентами Декларації про основні принципи створення митного союзу. Навряд чи можна сказати, що цей союз, який заплановано створити до кінця року, дуже вигідний Україні. Виграє, насамперед, Молдова, експорт якої орієнтовано переважно на держави СНД. Утім, щодо спрощення перетину кордонів громадянами, то тут виграють усі. Окрім, напевно, нечистих на руку митників.

З решти документів варто відзначити Угоду про співробітництво між територіальними одиницями Молдови та прикордонними з нею українськими областями. Києву це дасть змогу, зокрема, посилити зв'язки з Придністровським регіоном, який має значний промисловий потенціал і свого часу був досить міцно пов'язаний з Україною. Тепер можна буде співробітництво поновити.

Отже, тепер в україно-молдовських відносинах залишилася одна проблема. Але дуже складна й серйозна.

Людмила МЕНЖУЛІНА, «Голос України»

Усе та сама сумна пісня «Що робити? Хто винен?»

Єдине, що сьогодні ще хоч якось скрашує життя, —залишки оптимізму. Хочеться вірити в краще навіть без особливих підстав на те. Тому, коли Юрій Єхануров, який очолив нещодавно Міністерство економіки, бадьорий та усміхнений, як завжди, став доповідати на розширеному засіданні Кабінету міністрів (13 березня) про стан справ у народному господарстві України за два місяці, що минули, присутні настроїлися відповідно до першої фрази: «Завдяки вжитим урядом заходам загальна ситуація в економіці трохи поліпшилася».

Але, як-то мовиться, не довго музика грала...

Поліпшення, якщо вони і є, то настільки незначні, що промовляються швидко і з виноскою на недороки статистичних служб. При цьому залишається не ясно: це справді так чи хотілося б, щоб було так. І все ж таки, відзначають зниження падіння промислового виробництва до 6,8 відсотка за два місяці порівняно з 8,1 у січні нинішнього року. Уповільнився також спад виробництва внутрішнього валового продукту — з 10,4 відсотка за січень до 9 за два місяці. Торік цей показник дорівнював 11,5 відсотка. Пожвавлення виробництва, в принципі, створює передумови для приросту в березні. Однак ще не вдалося компенсувати втрачені обсяги виробництва в січні. Зберігається значний спад у виробництві будівельних матеріалів, у лісовій, деревообробній і целюлозно-паперовій, легкій, харчовій промисловості, в машинобудуванні і металообробці. Причини — у відставанні реструктуризації, низькому рівні керівництва й організації праці, втраті важелів економічного впливу на діяльність підприємств. Те, що все ж таки виробляють, часто-густо важко реалізувати через неконкурентоспроможність товару. А чіткої політики —що варто виробляти, а на що недоцільно витрачати сили і кошти — просто немає. Чимало підприємств продовжують працювати на склад. Так, у машинобудуванні на 1 березня залишки великих електромашин становили 215 шт., верстатів металорізальних — 2,3 тис., верстатів з ЧПК — 93, ковальсько-пресових машин — 1,1 тис., лічильників витрат тепла — 51,2 тис., контрольно-касових апаратів — 5,5 тис., окремих видів насосів — до 2,6 тис., машин і комбайнів кукурудзозбиральних, відповідно, —368 і 306, машин бурякозбиральних — 204. Це становить піврічні, річні, а то й дворічні обсяги випуску цієї продукції. Але хто її купить за нашої купівельної спроможності?! Кому продати, коли традиційні ринки збуту планомірно втрачалися протягом усіх попередніх років?!

Ось чому аж ніяк не радісно від оптимістичної цифри 3,7 відсотка, на яку зросло в лютому середньодобове виробництво. Щоправда, агропромислового комплексу ця «радість» взагалі не стосується, там відбувається подальший спад обсягів валової продукції (за січень—лютий — 9,8 %).

«Хіт»

У що ж усе це виливається? За інформацією Державної податкової адміністрації, за два місяці у зведений бюджет країни надійшло 3977 млн. гривень. Середній відсоток надходжень від нарахованих сум загалом становить 98, хоча в деяких областях — Харківській, Дніпропетровській, Полтавській, Сумській — цей показник тримається на рівні 60—80 відсотків. Найбільші суми недоїмок допустили підприємства Мінпрому (421 млн. грн.), сільського господарства і продовольства (159), машинобудування і ВПК (132).

Тож відпустити вельми затягнуті паски нам поки що не світить.

Роман ВАТРИЧ, журналіст

Ще одне запрошення для інвестора зробили українські зв'язківці

Надія

У КИЄВІ завершилася міжнародна конференція «Інвестиційна діяльність західних компаній в Україні, проблеми та перспектива», на якій українські зв'язківці мали змогу обговорити нагальні проблеми галузі з потенційними інвесторами, котрі прагнуть працювати в нашій країні. Зокрема, із США, Німеччини, Франції, Польщі, Угорщини та інших країн. Така конференція вперше відбулася в Україні п'ять років тому в курортній Ялті і відтоді інвестиційний процес, як то кажуть, зрушив з міс ця. Так, американська компанія «AT&T», німецька «Бундеспосттелеком» й голландська «PTT Telekom» створили добре відомий сьогодні «УТЕЛ». Згодом з'явився «UMC», де разом з українцями почали працювати німці, голландці й датчани.

З тих пір ситуація у вітчизняному телезв'язку дещо змінилася. Уже видано понад 700 ліцензій зарубіжним операторам, удалося залучити майже 300 мільйонів американських доларів інвестицій та кредитів. Але цього замало, явно замало, як сказав на прес-конференції президент Асоціації операторів зв'язку О. Прожевальський. Бо для того, щоб телефонна мережа нормально розвивалася, мала сучасний вигляд, треба залучити для її розвитку приблизно 3—4 мільярди американських доларів.

Після того, як у вересні 1993 року уряд затвердив комплексну програму створення єдиної національної системи зв'язку, побудовано незалежні міжнародні мережі телефонного і телеграфного зв'язку, цифрові АТС в усіх обласних центрах, Сімферополі, Кривому Розі, Києві та Севастополі. Створено мережу передачі даних «Укрпак», яка обслуговує понад 12 тисяч абонентів. Забезпечено її взаємодію зі світовою мережею «Інтернет», послуги якої надають понад 70 операторів здебільшого недержавних форм власності.

На прес-конференції наголошувалося, що практично в усіх регіонах створено мережі пошукового зв'язку, до яких входять майже 30 тисяч абонентів. Стільниковим мобільним зв'язком стандарту NMT-450 охоплено всі обласні центри та понад 50 райцентрів. Наприкінці минулого року в Україні розпочали роботу над створенням цифрової стільникової мережі стандарту DCS-1800. На початку нинішнього тижня названо основних претендентів для розгортання цієї мережі у стандарті GSM-900. Це СП «Універсальний мобільний зв'язок», АТ «Українські радіосистеми» та АТ «Київстар». Хто з них стане переможцем тендера — ми довідаємося вже наступного тижня.

На запитання стосовно високої плати за користування частотами в Україні міністр зв'язку Д. Худолій відповів, що, розробляючи тарифи, уряд скористався досвідом європейських країн і врахував потреби вітчизняного бюджету.

Звісно, що без приватизаційних процесів у телекомунікаціях України іноземного інвестора ніяким бубликом не заманиш. Отож запропоновано внести поправки до Закону "Про зв'язок", зокрема визначитись щодо різних форм власності в галузі телекомунікацій.

Відстрочка

Ніби покивали пальчиком

ДЕНЬ уряду в парламенті пройшов, як кажуть, під акомпанемент кулуарного шепотіння про імовірну відставку Прем'єр-міністра Павла Лазаренка.

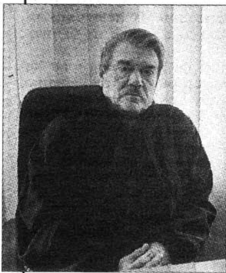
Тому те, як невимушено і твердо він доповів народним депутатам про стан справ з борговими зобов'язаннями уряду й окреслив ступінь керованості державним сектором економіки, справило враження навіть поза сесійною залою. Прем'єр не виправдовувався і нічого не обіцяв, надавши можливість захистити честь мундира щойно призначеному міністрові економіки Юрію Єханурову та заступникові міністра фінансів Володимиру Матвійчуку. Перший справився із завданням блискуче, повідавши про мало не революційні наміри. Скажімо, про намір відмовитися від галузевого принципу управління економікою, що практично віщує подальші кадрові зміни. Або про рішення перегрупувати підприємства відповідно до форм і частки власності — це одразу зробило його в очах слухачів ніби вищим на зріст. Або про вже остаточну позицію Мінекономіки не панькатися з підприємствами-боржниками перед бюджетом і, власне, своїми трудовими колективами. Кому-кому, а міністрові економіки краще за інших відомо, що збитки багатьох суб'єктів господарювання не завжди є причиною безпорадності директорів. Часто-густо — це бажання вирішити власні проблеми за державний кошт.

На відміну від міністра економіки, заступник міністра фінансів Володимир Матвійчук погребував бодай поверховим аналізом причин зростання заборгованості по заробітній платі. Говорив він скоромовкою, аби встигнути хоча б перелічити ці причини. І мав рацію: у виробничій сфері це — взаємна заборгованість, надмірні податки, засилля бартеру тощо. У бюджетній —безпідставне завищення доходів і видатків місцевих бюджетів, значний дефіцит зведеного бюджету, нецільове використання коштів, борги за послуги тощо. І все ж складалося враження, що чогось-таки бракує. Депутати, зрештою, вирішили, що бракувало часу. Тому вже наступного дня проголосували за постанову, яка зобов'язує Кабінет міністрів у тижневий термін представити графік погашення заборгованості по заробітній платі, пенсіях та інших соціальних виплатах. Чи стане цей графік рогом достатку —запитання запитань. Бо уряд уже звик до того, що йому кивають пальчиком: мовляв, ти мені дивись!

Сергій ВУСАТИЙ.

Ювілей

Між «осиротити Львів» і «ощасливити Київ» він вибрав останнє

Сергієві Данченку — головному режисерові Національного театру імені І. Франка — 60 років

—Так-так! Він осиротив Львів. — Роман Федорів, чудовий львівський прозаїк, головний редактор журналу «Дзвін», не міг говорити спокійно. — Це ж які роки були! Сімдесяті! Маланчуківщина! Все національне утискувалось, а він сміливо наповнив гру акторів Львівського академічного театру імені М. Заньковецької національним змістом. Я любив його і залюбки відвідував театральні спектаклі. Гадаю, що Сергій Данченко міг би з повним правом сказати, як Іван Франко: «Я старався присвоювати нашому народові культурні здобутки інших народів і знайомити інших з його життям». Львів'яни побачили в його режисерській постановці «Річарда III» В. Шекспіра, «Украдене щастя» І. Франка, «Маклену Грасу» М. Куліша й інші роботи. Це було цікаво. Ми мали змогу дивитися твори і вітчизняної театральної класики, і світової.

І в Києві він іде тою самою дорогою. Але нас не забуває. Привозив «Енеїду». Це сучасний театр, як відзначили наші сусіди поляки. Молодець.

Звичайно, жаль нам, що Сергій Данченко поїхав до столиці. Але він зробив, як справжній львів'янин: залишив гідну зміну — Федора Стригуна. Новий головний режисер хоча й продовжує стежку колеги, але й своє має в голові. Федорові Стригуну більше імпонує традиційний театр. І це теж добре. У нас поставлено трилогію «Мазепа» за Б. Лепким. Значна праця і вдала.

Тож хай щастить ювілярові, а ми заздритимемо киянам, що мають за головного режисера такого талановитого львів'янина.

Разом із Сергієм Данченком зі Львова до Києва переїхав і Богдан Ступка (хто не пам'ятає його блискучої кіноролі — Орест Дзвонар у «Білому птахові з чорною ознакою»!).

—Данченко відкрив мене як актора, — згадує Б. Ступка. — Саме в нього я зіграв головні ролі в «Украденому щасті», «Камінному господареві», «Тев'єТевелеві», «Річарді III». Як на мене, це геніальний режисер. Ми знайомі три десятки років, думка моя не змінюється. Мені подобається, що він дає мені грати, розумієте? Я самостійно «ліплю» образи, а він відбирає, що працює на спектакль. Є режисери-диктатори, в них усі діють так, як «бачить» роль режисер. Сергій Данченко, слава Богу, не такий.

Ми часто кажемо: «дякую долі, що дала мені зустріч з такою людиною». В даному разі ці слова звучать щиро.

* * *

У мистецтві справді багато залежить від щасливого випадку. Народився Сергій Данченко в Запоріжжі, але актором йому судилося стати у Львові. Мало хто знає сьогодні, що Запорізький драматичний театр раніше мав ім'я М. Заньковецької, яке потім перейшло до Львівського (а Запорізькому сервілістичні театральні чиновники надали ім'я Миколи Щорса (?).

— Театр — показник здоров'я нації, — ділиться думками ювіляр. - Нам сьогодні нелегко, але... працюємо. Є речі, які можна показати не тільки на українській сцені. Гастролюємо в Європі і, відверто скажу, маємо успіхи.

Але цього не розуміють ні в Мінфіні, ні наші спонсори. А законодавство майже не сприяє поліпшенню становища в культурі. Тому скажу коротко -викручуємося.

А коли говорити про шляхи розвитку театру в Україні, то вихід є. У нас кілька колективів, яким надано відповідальний статус національних. Тож і треба сприяти передовсім їхньому розвитку. А не намагатися підтримувати всіх.

У ювілейні дні скажу ще: український театр виживе, але так хочеться, щоб ті кращі часи настали швидше. Гамлетівське питання «Бути чи не бути?» перед нами не стоїть.

Віталій ГАЙЧУРСЬКИЙ.

Презентація

Алла РОМАНЧУК, Наталя ЯРЕМЕНКО, «Голос України»

У стилі шоу

Вітання, оплески, усмішки, квіти дарували присутні ректору Київського державного інституту культури Михайлу Поплавському в Українському домі з нагоди презентації його книги «Менеджер культури».

Співак, кандидат у майстри спорту, ректор і автор унікального видання-посібника для студентів вузів культури та мистецтва.

Що потрібно для успіху, яким має бути сучасний менеджер культури? На ці та ряд інших запитань, які стосуються специфіки нової для української культури професії, дає відповідь М. Поплавський, спираючись на власний досвід та найсучасніші методики фахівців. Видання здобуло високу оцінку промовців, серед яких були І. Драч, І. Курас, працівники Міністерства культури та інші. Теорію, викладену у книзі, вдало було втілено у шоу-презентації самими учнями та друзями Михайла Поплавського. Серед них — відомі зірки української естради та шоу-бізнесу, зокрема, Ірина Білик і Анжеліка Рудницька, Павло Зібров і Ірина Сказіна. Марічка Бурмака й Астрая... Був і сюрприз — привітання блискучого спортивного сузір'я Олега Блохіна, Ірини Дерюгіної та їхньої доньки Ірини. Свято книги вдалося. Чекаємо наступного видання.

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

Краще вчитися на чужих помилках

Катастрофа

Цього тижня сталася подія, яка, очевидно, спричинить нову хвилю протестів проти використання атомної енергії.

Інцидент стався на японському підприємстві з переробки ядерного палива, розміщеному в префектурі Ібаракі. Несподівано, з нез'ясованих поки що причин, виникла пожежа, яку, як запевняє глава виконавчої влади містечка Токаймура, загасили протягом 15 хвилин. Проте десять (за іншими даними, 30) співробітників підприємства отримали невелику дозу радіоактивного опромінення.

Менеджери підприємства переконують, що рівень радіоактивного забруднення місцевості досить незначний і не перевищує встановлених норм безпеки. Проте точні дані про рівень радіації поки що не відомі. Однак у самій Японії з великою настороги поставилися до цих запевнянь. Після аварії на Чорнобильській АЕС навіть не фахівці прекрасно розуміють, що коли стався витік радіації, то, скоріш за все, вона поширилася і за межі підприємства, а кількість опромінених навряд чи може обмежуватися тільки числом осіб, безпосередньо присутніх у місці, де виникла пожежа.

Цими днями інцидент в Ібаракі — головна тема всіх засобів масової інформації Японії. Прем'єр-міністр Японії Рютаро Хашімото офіційно вибачився перед громадянами за ту шкоду, передовсім моральну, якої їм завдав інцидент: «Я шкодую, що національна Корпорація з розробки енергетичних реакторів та ядерного палива не змогла вчасно повідомити про пожежу та витік ядерних матеріалів, попри гостру критику щодо інциденту на брідерному реакторі «Мондзю». Прем'єр-міністр мав на увазі аварію, що сталася в грудні 1995 року на першому в Японії брідерному реакторі, що поставила під сумнів можливість безпечного розвитку в країні ядерної енергетики.

Доки не сталася аварія на Чорнобильській АЕС, у світі вважали, що атомна енергетика — найбезпечніша і найнешкідливіша. Проте останнім часом у країнах, де є атомні станції, в тому числі й у Японії, постійно відбуваються акції протесту, учасники яких вимагають припинити розширення «атомної бази». За дивним збігом обставин, саме в день аварії в Японії було оголошено, що з огляду на протести місцевих мешканців, уряд відмовляється від планів побудувати на південному острові Кюсю нову атомну станцію.

В Японії цей рух, мабуть, наймасовіший. Адже саме ця країна випробувала на собі вбивчу силу ядерної зброї. Можна навіть сказати, що з усіх країн «великої сімки», які нині закликають Україну якомога скоріше закрити ЧАЕС, саме Японія регулярно (ще з часів існування СРСР) постачає гуманітарну допомогу постраждалим внаслідок аварії, відряджає в Україну фахівців з радіаційного опромінення, проводить спільні семінари, присвячені подоланню наслідків аварії, бо не тільки розуміє наші проблеми, вона їх відчуває.

До речі, останнім часом у зарубіжних засобах масової інформації з'явилося багато повідомлень, присвячених використанню атому з мирною метою. Наприклад, британська газета «Обсервер» пише, що британське Управління з атомної енергетики планувало побудувати атомний реактор на північному узбережжі Шотландії і... інсценувати на ньому аварію для отримання додаткової інформації про поведінку реакторів у аварійній ситуації. Це стало відомо з одного із урядових документів, з якого зняли гриф «секретно». А оскільки документ датовано 50-ми роками, можна дійти висновку, що вчені вчасно відмовилися від експерименту.

Справді, навіщо експериментувати, якщо життя час від часу підкидає такі «уроки», які було б краще вивчати за підручником?

ЗЕМЛЯ

« Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону.»

Конституція України.

Спочатку з телеекрана, а потім і зі сторінок газет пішла інформація: Президент готує указ. Який «закріплює процеси приватизації землі, що відбуваються в Україні шляхом купівлі-продажу земельних паїв, а також регулює питання надання кредитів під заставу, під діяльність ринку землі, гарантії вкладення іноземних інвестицій в сільське господарство».

Що це означає? Означає: все, приїхали. Дохазяйнувалися до ручки, розікрали все, що тільки можна, і лишилося одне — землю продати.

Не так? Перебільшення? То спробуйте заперечити. Тільки — аргументовано. Що, не вийде з аргументами? Отож.

А як вийде?

Та ж ось як: Президент видасть указ, Кабмін розкаже, як усе після цього буде чудово, ще якісь добродії охоче розповідатимуть про ефективного власника, до якого й потрапить земелька. І процес піде.

Який саме процес? А такий точнісінько, тільки ще в гіршому виданні, як ото у промисловості. Багато там наших трудящих стали маленькими, але реальними співвласниками підприємств, як, скажімо, у Чехії? Знову — отож. У нас мало не все рентабельне у промисловості розхапали мафіозні, кримінальні й напівкримінальні групки, одне слово, круті. Вкупі з учорашніми партократами і директоратом. Вони, оці групки, перемагали на аукціонах, вони подавали найкращі бізнес-плани для отих підприємств. Бо спробували б члени будь-якої комісії визнати, що кращим є бізнес-план якихось інших, порядних людей. Де б опинилися ті члени комісії? Правильно, у списку клієнтів кілера.

Вони, оті групки і групи, скуповували за безцінь ваучери у п'яниць, вони вдавалися і вдаються до будь-яких махінацій, аби лише хапнути власність.

Тепер дійшла черга до землі. До останнього, що залишилося в народу України. І до найдорожчого. Кажуть, славні вітчизняні фахівці-управлінці вже оцінили оте найдорожче у 3000-3.200 доларів за гектар. Що на це сказати? Шевченкове «за шмат гнилої ковбаси» — це про них. Бо у тій же Німеччині, куди, пам'ятаєте, гітлерівці скільки встигли вивозили ешелонами українські чорноземи, гектар землі коштує 50-90 тисяч марок, або 30-60 тисяч доларів. Чули?

І різні американські організації, зокрема, Фонд міжнародного розвитку, і структури на Заході дуже цікавляться, коли ж то у нас запанує приватна власність на землю і застава землі. Чого б це такий інтерес не до свого? Чого оце вони направляють сюди високооплачуваних учених, які скрізь лізуть зі своїми порадами, а то вже й вимогами? Невже за нас вболівають, сердешні?

Аякже, просто переймаються нашими клопотами, сон втрачають. Ось підкинули були нам комбайнів «Джон Дір» з Америки, а Україна за них зерном розплачувалася. Рахували по 115-120 доларів за тонну. Раділи наші управлінці — он яку ціну нам дають, світову! А американці, коли ту ціну виставляли, вже з космосу через супутники добре бачили, який врожай зернових вимальовується у світі. І загуло те українське зерно з американської біржі за ціною вдвічі з гаком вищою, ніж ми їм віддали. Оце молодці! І свого товаровиробника підтримали, комбайни нам збули, і на нашому зерні руки нагріли. Ото гешефт. Учіться, дурні...

Отож поміркуймо, спрогнозуймо, що відбудеться, коли земля раптом, в момент, стане предметом купівлі-продажу, приватною власністю і використовуватиметься і як застава. Передбачити, що буде, нескладно.

Село зубожіє. Факт. Демографічна ситуація на селі відома — переважають літні люди, а також дідусі й бабусі. В коморах, у льоху у них іщось є, якийсь харч. А свіжої копійки на електрику, хліб, сірники, сіль —катма. На поховання — і то немає. Отож їхні земельні паї скуплять за безцінь. Хто? Передусім сільська номенклатура — голови сільрад, КСП, працівники райдержадміністрацій. За ними — банки і мафія, кримінальні елементи, а там і іноземці. Якщо не прямо, то через підставних осіб. Що далі? Піднімуть вони землю? Одиниці хіба що. А всі інші бігатимуть за іноземними інвестиціями. А їх же — під земельку надаватимуть. У заставу — ловка штука. Захопить собі найкращий шмат голова КСП, та ще й перекупить одразу за безцінь гектарів 500-600 чорнозему в найзручнішому місці. Але щоб з тієї землі з часом щось мати, треба не один рік попокрутитися, лоба погріти. А хочеться ж —багато і одразу. Бере такий «трудяга» і закладає свою земельку. Скажімо, за кілька десятків цистерн пального з Тюмені. Не прямо, може, а через якусь промислово-фінансову групу чи якусь міжнародну структуру, в якій, буцімто, є й український капітал. Отримав пальне — продав. Гроші — за бугор, подалі від України. Для певності. І все — живи на дивіденди. А господар тих гектарів — уже якийсь «новый русский» з Тюмені. Або з Америки. І все. Лишаємося «на нашій, не своїй». Думаю, будуть і інші рецепти. Спекуляція землею набуде таких розмірів, стрілянина навколо неї таких залпів, що мало не здаватиметься. Готове до цього наше законодавство, чиновництво, правоохорони? Хіба що чиновництво готове. Руки гріти.

Чи можна придбати у приватну власність сільгоспугіддя, скажімо, у Німеччині? Теоретично —так, можна. Вам там багато й охоче розказуватимуть про блага приватної власності. А на практиці — або дуля замість землі, або, якщо чоловік упертий і чесний, то кілька років витратить, поки придбає шмат угідь. Бо щоб отримати право купити, треба обов'язково мати грунтовну аграрну освіту, довести легальне походження своїх коштів, скласти добрий бізнес-план про те, що і як на тій землі збираєшся вирощувати. З дотриманням усіх агротехнічних та екологічних вимог. Одне слово, величезна купа довідок — і аж тоді право придбати. Відповідно швидко і не перепродаси. А лише в так само перевірені руки. А якщо не так порядкував на землі, о, тоді начувайся.

Знову ж таки, чи готові ми до таких серйозних підходів? Чи є у нас для цього необхідна законодавча база? Чи готові до такої роботи наші правоохоронні, природоохоронні органи і т. д.? Ні, не готові. Отож.

Отож держава ще не готова до реалізації закріпленого в Конституції права.

Автор — ретроград і консерватор, скажуть на таке наші славні реформатори. З комуняками, скажуть, злигався. А виходу з кризи не бачить, сліпий.

Вношу ясність — автор не ретроград і не комуніст. Це вони, реформатори, майже поспіль учорашні партапаратники. Тому й галасують. І це вони, вчорашні парт- і комсапаратники, тягнуть руки до власності на землю. Це вони, як сказав поет, «за всяких умов — на коні». Сільська номенклатура вже он співає «файно!».

А автор вважає, що записаного сьогодні в Земельному кодексі права на володіння землею з можливістю передавати її у спадщину цілком достатньо на даному етапі. Для чесного фермера. Який збирається не спекулювати землею, а обробляти її. З любов'ю і вмінням. І їх, фермерів, і життєздатні колективні господарства держава і має підтримувати. Технікою, добривами, агросервісом. Без революцій у власності, а еволюційно й послідовно. І лише з часом найкращим, найграмотнішим з фермерів передавати землю у приватну власність. Як нагороду за дбайливу працю на ній. А тимчасом розробити не гірше земельне законодавство, ніж у Німеччині чи у США. На той час, дивись, і вітчизняний капітал з «тіні» виповзе, стане солідним і потужним, стане союзником фермерів і сільських кооперативів.

Я ніколи не звертався через газету до Президента України. Зараз — мушу.

Вельмишановний Леоніде Даниловичу!

Не можу ставити знак рівності між Вами у 1994 та 1997 роках. Ви стали досвідченим державним діячем і політиком. Ваш внесок у стабільність в Україні, у прийняття Конституції, у проведення грошової реформи оцінить історія. Але вже сьогодні ясно, що Вам випало бути Президентом України у найважчий, перехідний період, коли багато зроблено для позитивних змін, але самі вони з об'єктивних і суб'єктивних причин ще не настали. Кількість рішень ще не переросла у якість поступу. Минуле хапає нас за поли, диким першонакопиченням заправляє вчорашня і свіжонароджена номенклатура, укупі готові й немовлят продавати, аби збагатіти.

Ясно, що не все, далеко не все залежить від Вас, хоч би скільки було у Вас влади.

Але в земельному питанні за Вами й за Верховною Радою — вирішальне слово. Не дайте себе підставити. Бо ті, хто підставляє, завжди в тіні. З них ніхто не спитає, їх забудуть. А з Вас спитає якщо не сучасність то історія.

Земельний процес, Ви це прекрасно знаєте, потребує особливої уваги й пересторог. Тож і хай він розвивається спокійно, еволюційно. Вже сьогодні дачні ділянки, присадибні городи селян можуть стати приватною власністю. Ділянки під котеджну забудову в містах і поза містами давно слід продавати. Як і невгіддя для зведення необхідних промислових об'єктів.

Але впровадження приватної власності на сільгоспугіддя з правом купівлі-продажу і застави не потрібне Україні ні в цьому тисячолітті, ні на початку наступного. Бо на цьому програє Україна. Так, український селянин—споконвіку мріяв про власну землю. Але його, того селянина, виморили ще у 1933-му. Та й пізніше старалися. Він відродиться, гордий і сильний селянин-власник землі. Але потрібен час.

«Земля великого князя, а мого володіння», — казали наші пращури. Сьогоднішньою мовою — державна, але фермерського чи кооперативного володіння. Кому від цього погано? Резервів для збільшення аграрного товаровиробництва - безліч і тепер, за нинішнього законодавства.

Хто рветься до купівлі-продажу землі? Придивіться до них, Леоніде Даниловичу. Про що вони дбають? І порадьте їм: хай, нарешті, як слід почитають Тараса Шевченка, Василя Стефаника, Панаса Мирного, Ольгу Кобилянську, Михайла Коцюбинського. А з економістів —хоча б Туган-Барановського. І зіставлять їхні думки з нинішньою ситуацією на селі. Щоб «марне Бога не хвалили». Одне слово, хай охолонуть. І тоді ретельно, не похапцем підготують довгочасне, поетапне вирішення земельного питання. Не дике, а відповідальне вирішення. Яке, певен, варто все одно спочатку перевірити на практиці в кількох районах різних регіонів. І уважно відстежити, що відбувається, які прорахунки виявлено і т. д.

Воно тільки рецепт простий: земля має належати тим, хто її обробляє. Але зробити так, щоб вона належала саме землеробам, дуже складно. Але — треба. Бажаю Вам успіху. Бо ціна Ваших і парламенту дій у цій сфері — аж надто висока.

З повагою
Сергій ПРАВДЕНКО.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

«Криворіжсталь» — політ із зашморгом на шиї

Хроніка непересічної події

ЦЕЙ проект в офіційних колах названо пілотним. Слід розуміти, рятівним. Ставши «на крило», об'єднаний комбінат мав, як гадають, здійнятися над дряговинням ринкових негараздів і своїм прикладом захопити (переконати, надихнути) інших: уміємо все-таки працювати!

Але сталося так, що нічого ми до ладу не вміємо. 20 лютого парламентарії не схотіли розрубати канат боргів, що ним гірничо-металургійний комплекс (і не тільки він) міцно прип'ятий до землі. Законопроект про списання і реструктуризацію податкових зобов'язань платників податків (за станом на 1 жовтня 1996 року) не було прийнято у першому читанні. І раптом менш, ніж за два тижні — команда: від гвинта! «Криворіжсталь» одержав «іменний» закон про реструктуризацію своїх боргів.

ОДНА з катастроф у металургійному виробництві називається «просторічним» терміном — «закозлити» піч. Це коли домну, мартен чи конвертер, де вариться вогненно-розплавлена маса, раптом зупинити і погасити. Метал затвердіє навіки, «закозлиться» в «череві» агрегата так, що вже ніколи його звідти не вийняти, не зруйнувавши печі. До подібної біди і наближається нині, по суті, «Криворіжсталь».

Не знаю, чи доречними будуть зараз ці спогади, але, потрапивши на комбінат, прогнати їх був не в змозі. Пригадувалися численні рекорди кінця сімдесятих — початку вісімдесятих і ударні плавки на унікальному тоді двованному агрегаті мартенівського цеху, з якого «зливали» за рік мільйон триста тисяч тонн криці. А пуск знаменитої дев'ятої доменної печі, котра менше, ніж за півроку, видала перший мільйон тонн чавуну? А найбільші у світі блюмінги і прокатні стани, які гнали вал, аж увесь Союз гудів?

Тепер від усього цього і сліду не залишилося. Але справа ж не в тому, щоб марити минулим чи штрикати зараз ним очі. Підприємство стало заручником попередньої практики. Воно було зорієнтовано на продукцію для будівельного комплексу — випускало арматуру, швелери, балки, кутки, інший профільний металопрокат. А хто сьогодні і у нас, і в державах колишнього Союзу, і колишнього соцтабору щось будує? Отож. І завод-гігант опинився у становищі «поза грою», як вилучений з «поля» та кинутий на призволяще «гарячий» гравець.

Колись металургам казали, що їхня праця зовсім не праця, а політика, бо «країні потрібно якомога більше металу». Нині робітники не відчувають аніякої державної політики стосовно себе.

Як не «закозлити» завод, а разом з ним і галузь

Зате криворіжцям достеменно відомо, чим обернеться «затухання» металургійного комбінату для міста і всього залізорудного басейну. Слідом зупиняться і гірничо-збагачувальні потужності та шахти і рудники. А закриті шахти — це затоплення мінімум шести мільйонів кубічних метрів підземних виробок-порожнин, бо ж на вічну їх «суху» консервацію в найближчій перспективі явно не знайдеться грошей. Відтак це — більше ста тисяч безробітних, забруднення надр в довколишніх кількох областях, зона порушення і обвалювання грунтів та руйнування наземних споруд на двох третинах території міста. На додачу, ще й не менш як п'ятсот тисяч бездомних...

Без перебільшення, це жахлива ситуація, яку прогнозують вчені, спеціалісти і практики. Та ще й зауважують: назавжди буде втрачено неповторний басейн, в «коморах» якого ще понад три десятки мільярдів тонн багатих на вміст заліза руд. Тому доля «Криворіжсталі» сьогодні воістину доля, з якою не розминутися і великому місту, і великому регіону.

Ми довго і детально бесідували з криворіжцями, зокрема, з заступником голови міськвиконкому **Володимиром Колотиліним**, переконалися, що тут тільки так розуміють ситуацію.

Тому не перший рік і домагаються проголошення Кривбасу експериментальною економічною зоною. Щоб потім не оголошувати «другою чорнобильською». Щоб перепало якесь бодай державне фінансування, щоб залучити інвестиції, інші кошти та створити умови для впровадження бізнесово-підприємницьких програм реструктуризації тутешньої базової галузі. В тому числі напрацювати й законодавчі та правові аспекти подальшого існування гірничодобувних, рудозбагачувальних і металургійних підприємств. А самотужки, наскільки вистачає мудрості, хисту і можливостей, почали з комбінату «Криворіжсталь».

Тепер це гірничо-металургійний комбінат. Металургійне виробництво об'єднане в одне з Новокриворізьким гірничо-збагачувальним комбінатом та Криворізьким коксохімічним заводом.

Розташовані вони поруч — на одному проммайданчику. Мережі електроживлення, газо-, водо- і теплопостачання у них давно спільні. Більше того, аглофабрика від дня пуску дев'ятої домни не залізницею, а конвеєрною галереєю подає доменщикам агломерат, транспортерами постачається і кокс у перший доменний цех. Зараз, коли попит на ту й іншу продукцію «далеких» споживачів різко скоротився, збагачувальний комбінат і коксохім переважно працюють на металургів. Робота в єдиному комплексі дозволяє уникнути різних відпускних накруток на готову продукцію. Таку практику вже давно застосовують транснаціональні компанії і промислово-фінансові групи західного світу. Тому й перемагають нас за собівартістю товару.

Отже, ніби добрі наміри та тільки вчорашні гріхи, не завжди й свої, не пускають у рай. Досі кожне підприємство порізно залізло в астрономічні борги, не виплачуючи податки в бюджет та відрахування в Пенсійний фонд. Плюс кредиторська заборгованість та заборгованість за енергоносії. Щоб тепер комбінату-велету розплатитися з усіма боргами, йому доведеться лише на це працювати ледве не п'ять років.

Об'єднання-комбінат сподівається тільки на один шанс: виплату боргів йому відстрочать. А не станеться цього, то й через десятиліття держава не діждеться звідси надходжень в бюджет, зате на закриття рудників, шахт витратиться добряче. І хоча кожна десята тонна прокату в колишньому Союзі — далеке минуле, яке уже не повернеться, але кожен десятий долар, зароблений нині Україною на світовому ринку, є криворізький. І це — реальність.

Кривий Ріг.

Коментар

Людмила МЕНЖУЛІНА, «Голос України»

Працювати треба? Тільки ж як слід!

Можна, щоправда, це важко, допустити, що ті, хто голосував 20 лютого, не зовсім зрозуміли смисл законопроекту, запропонованого Комісією з питань фінансів і банківської діяльності. А поготів коли, виступивши слідом за Віктором Сусловим (який очолює цю комісію), голова Державної податкової адміністрації і парламентської Комісії з питань бюджету Микола Азаров гостро порушив питання: хто ж платитиме податки, якщо в такий важкий для економіки країни період огульно всім списати борги, не вдаючись у результати фінансової діяльності підприємств і причини заборгованості? На думку Азарова, такий захід навряд чи поліпшить фінансове становище самих підприємств, оскільки розрив між бюджетною (а йдеться саме про неї) і кредиторською заборгованістю — десятки мільярдів гривень. Тут, як то кажуть, ніс витягнув — хвіст зав'яз. Величезні кредити все одно доведеться погашати. Та й хто відповість за борги (майже 4 млрд. гривень) бюджету перед лікарями, вчителями, пенсіонерами? Безперечно, вважає Азаров, слід списувати так звані «безнадійні» заборгованості. Та аналіз конкретних випадків переконує: далеко не всі — справжні банкрути.

Саме тому головний податковець і закликав депутатів відмовитися від рішень, замішаних на емоціях. А депутат Олександр Єльяшкевич додав сумнівів, наголосивши, що найважливіша проблема реструктуризації боргів, проблема платежів загалом стає нині інструментом для політичних ігор.

Гадаємо, розробники законопроекту не так «ігри» мали на думці, як, справді, хотіли хоч трохи полегшити долю вітчизняних товаровиробників. Ось як пояснив ситуацію головний консультант парламентської Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Володимир Ясинський.

Ідею реструктуризації заборгованості за платежами до бюджету було закладено у першому проекті закону про платежі. Весь пакет законопроектів, представлений Кабінетом міністрів у листопаді минулого року, Верховна Рада, як відомо, направила на доопрацювання. Та в Комісії з питань фінансів і банківської діяльності гадали, що процес обговорення й погодження затягнеться, і вирішили виокремити з проекту одну статтю (про реструктуризацію заборгованості за платежами до бюджету) як тимчасовий захід. А загалом закон про платежі регулює тривалі відносини.

Навіщо в такому разі «мертву норму», яка вичерпає себе протягом 10 років (час відстрочки за платежами) залишати в законі багаторічного користування? Другим не менш логічним засновком було прагнення розібратися зі штрафами й пенею, що нагромадилися протягом багатьох років не з вини підприємств. З вимогою розчистити саме ці боргові «завали» до уряду, законодавців раз у раз зверталася Спілка промисловців і підприємців України.

Після певної доробки і з'явився самостійний законопроект, після прийняття якого, на думку членів комісії, легше було б згодом працювати над загальним законом про платежі. Тобто, замість одного великого кроку зробити два зручніші. І вже тепер, на першому етапі, розв'язати питання реструктуризації боргів, щоб іще міцніше не затягнувся податковий зашморг. Стосувався закон не всіх, а виключно товаровиробників — підприємств АПК, промисловості, транспорту. Передбачався і галузевий відбір. Посередницькі фірми, «дуті» банківські структури, що мають величезні заборгованості перед бюджетом, не могли б розраховувати на жодні потурання.

Чотири рази пропоновано цей законопроект до розгляду, але безуспішно. Хоча голова Комісії з питань базових галузей і соціально-економічного розвитку регіонів Валерій Череп закликав колег пам'ятати, що 80 великих виробничих об'єктів уже «лежать» і пристрасті у трудових колективах вкрай розпалилися. Там чекають від уряду й законодавців не гасел на підтримку товаровиробника, а конкретних дій.

Таких, приміром, як створення прийнятних умов роботи новоспеченому гігантові «Криворіжсталі». Того ж дня, 20 лютого (а потім і в наступні сесійні дні), заступник голови парламентської Комісії, що відає питаннями базових галузей, Вадим Гуров намагався достукатися до сердець і розуму колег палкою промовою, що зводилася до одного: що це ми робимо?! Запускаємо пілотний проект, а підприємство зігнулося під тягарем боргів. Гуров нагадав, що гірничо-металургійний комбінат виник не з чиєсь примхи, а створювався у відповідності з постановою Кабміну (від 4 жовтня 1996 року) і є одним з планових проектів урядової програми, підтриманої Верховною Радою. Постанова передбачає також відстрочки за податковими виплатами.

Ті, хто готував, затверджував проект, мали ще чотири місяці тому потурбуватися про умови роботи цього унікального для України підприємства.

Торік «Криворіжсталь» реалізувала продукції майже на 2 млрд. гривень, половина виробленого пішла на експорт. Бартер в обігу становить лише 6%, решта — реальні гроші в казну. Причому на погашення кредиту з бюджету грошей не тягнуть. Тому із загальною міркою до «Криворіжсталі» підходити не можна, це рудний район країни, її промислова артерія. Та коли з усього було видно, що ані з особливою, ані із загальною, ані з якою міркою підходити не збираються, а розгляд окремого законопроекту вже щодо «Криворіжсталі» відкладається, ніде правди діти, спало на думку: невже таки справді «загралися» законотворці і законодавці?!

Злам у ситуації стався несподівано 5 березня. Вадим Гуров прокоментував це коротко: працювати треба.

Він, як з'ясувалося, і справді «упрів», розтлумачуючи мало не кожному депутатові абсурдність того, що відбувається. З одного боку, з ніг збилися, шукаючи постачальників ліквідної продукції, але з другого — із заблокованими через борги рахунками хто з промисловців узагалі зможе працювати?

І хоча створювався «прецедент» («...чому тільки для «Криворіжсталі» потурання?»), більшість депутатів з доказами Гурова погодилась. Закон було прийнято.

Тепер от тільки б і «хрещенику» пілотного проекту, «Криворіжсталі», не забути на радощах, що за результати праці і питатимуть по-крупному.

Це просто. Як зима, весна, літо, осінь

Гість редакції

ЮЛІЯ ТИМОШЕНКО — народний депутат України, екс-президент корпорації «Єдині енергетичні системи України», особа, котра викликає інтерес у різних і політичних, і бізнесових колах. Ця зовсім тендітна молода жінка, здається, має хист до системного аналізу явищ, намагається привнести його й у законодавчу діяльність українського парламенту. А те, що донедавна очолювана нею корпорація стала на ноги завдяки вмілому управлінню, — це справжній діловий здобуток енергійної команди.

— Пані Юліє, ви практично за рік до завершення каденції нинішнього парламенту пішли на вибори, здобули в них перемогу (а це потребує величезних зусиль) і стали народним депутатом України. Навіщо вам це? Адже можна було почекати наступних виборів. Що ви маєте на меті в цьому році — внести щось нове у законодавство, заявити про себе, щоб на наступних виборах також перемогти?

— Цей крок зроблено для того, щоб сприяти формуванню законодавчих умов, необхідних для реформування економіки України. А чому ми почали зараз? Потрібен якийсь час, аби вжитися в роботу парламенту, відійти від старих справ, відчути, як треба працювати у Верховній Раді, щоб утілювати в життя задумане і найефективніше робити це... Якщо мені вдасться перемогти на наступних виборах, то я вже не гаятиму часу на набуття елементарного депутатського досвіду, а, маючи пакет напрацьованих конкретних документів, одразу включуся в законодавчу справу.

— Але законодавча праця, якщо відкинути практику банального популізму, досить часто непримітна. А жінок привертають, здається, більше ефекти...

— Думаю, це помилкова чоловіча думка. Жінки, завдяки своїм суто жіночим якостям і способу мислення, здатні виконувати тонку й копітку, дуже детальну роботу й доводити до кінця розпочате.

— Кажучи про ефекти, я намагалася вас спровокувати, але все ж таки, що ви маєте намір запропонувати нинішньому і наступному парламентам?

— Знаєте, я не хотіла б зараз детально обговорювати ці документи. Але моє глибоке переконання полягає ось у чому: що нині не робили б на законодавчому рівні, аби оптимізувати податкову систему, мало чого вдасться досягти. Бо маємо дуже розрізнені незбалансовані закони. Між ними немає зв'язку, вони відображають різні тенденції і не пов'язані з іншими законами, у тому числі й із Цивільним кодексом. У цьому хаосі щось врегулювати неможливо. Основа основ — це податковий процес, який має вивести країну на нормальний бюджет.

Це може бути безкінечна розмова. Та ми маємо цілком реальний конкретний план дій, який прагнемо реалізувати. Це потребує організаційної і суто методологічної підготовки, а також вивчення позитивного досвіду в Україні та СНД. І тільки потім можна створити те, що матиме здоровий глузд.

— Ось ви кажете «ми». Хто це?

— Команда професіоналів — фінансисти, правники, практики у промисловості й агросекторі. Одна людина навіть у парламенті має обмежені можливості. Слід знати механізми, реалістично аналізувати ситуацію, щоб приймати рішення. Зі мною люди, котрі прагнуть застосувати свої знання.

— Усі нині говорять про зниження податкового тиску і дещо робиться. Прем'єр-міністр Павло Лазаренко намагається реально проводити політику, спрямовану на реанімацію вітчизняного товаровиробника. Ви сподіваєтеся, що наступний парламент, а головне уряд будуть мудрішими?

— Як людина, котра дуже детально нині займається проблемами промисловості й соціальної сфери, дуже добре знаю, що робиться на місцях. Нинішній прем'єр справді позитивно вплинув на перебіг багатьох процесів. Скажімо, для того, щоб вивести частину тіньового капіталу в якусь більш-менш прозору сферу. Це має нині свої позитивні результати. А щодо податкової системи, то, хоча зрушення на ліпше є, вони кардинально не змінили ситуацію.

— Пані Юліє, але саме зараз над новими податковими законопроектами працює узгоджувальна комісія, щоб на їх основі «зверстати» бюджет-97. Якщо ви маєте якісь кардинальні рецепти, чому ви їх не пропонуєте нині? Чи це той капітал, який ви хочете зберегти для себе і своєї команди на наступну каденцію парламенту?

— Не збираюся я нічого зберігати. Йдеться не про це, не про славу, так би мовити. На жаль, у нас розрізненість законів призводить до хаосу. І якщо раптом запропонувати ідею, яка оптимально працюватиме лише в комплексі, її можуть використати, щоб одержати миттєвий результат, а далі хоч трава не рости. І я нічого не зможу вдіяти, ідея загине. Бо вона може працювати на благо лише в комплексі, у системі законів.

Та для нинішнього року в парламенті у мене є законопроект, який маю намір внести. І якщо його буде реалізовано в закон, він швидко спрацює на зростання доходної частини бюджету.

— Але один у полі... Вас ось не прийняли до фракції «Конституційний центр». Як ви це розцінюєте?

— Мене це потішило. Потужна протидія свідчить про визнання. Було б прикро, якби не помітили... У «Конституційний центр» я подалася, бо сподівалася, що він — саме та сила, яка передусім дотримується Основного Закону.

— Будете ви серед «незалежних» чи підете в «Реформи»?

— Я вирішу це. Але не зараз, трохи пізніше.

— Пані Юліє, на виборах ви зібрали щедрий урожай голосів — 90 відсотків з гаком. Що, на ваш погляд, відіграло роль? Може, ваша зовнішність як протиставлення кремезній чоловічій статурі?

— (Сміється) Дехто пропагував і нині пропагує думку, що я «купила» округ... Той, хто так думає, недооцінює наших людей. Вони цілком відрізняють конкретні програми від популізму. Відрізняють і людей, здатних утілити в життя ці програми, від дилетантів і демагогів. Народ мудрий і розуміє, що має життєву основу, а що є лише слова. «Купівля» тільки відштовхує виборців, бо це їх принижує. Таких прикладів цілком достатньо.

— Ви частково вже відповіли на моє наступне запитання, але, скажіть, навіщо вам, матеріально забезпеченій людині, котра має свою справу, займатися таким брудом, як політика?

— Звичайно, я відповім на це запитання... Проте сама постановка його здається мені не досить коректною. Гадаю, у політику йдуть не для того, щоб збагатитися. Той, хто думає інакше, мабуть і не зможе зрозуміти мою відповідь. Я справді люблю свою Вітчизну, свою землю. Маючи певний потенціал впливу на економічні процеси, я вважаю, що повинна йти до законодавчого органу.

— Тобто ви прагнете не тримати свої надбання при собі...

— Мабуть, трохи інакше: певна система досвіду і сукупність можливостей мають вплинути на оздоровлення базису. Ви справді маєте рацію, що це нелегка праця. Боротьба за владу повинна мати кінцеву мету — влада не заради неї самої, а заради вміння раціонально реалізувати її.

— Коли і за яких обставин ви дійшли цього висновку, що або хто на вас справив вплив у житті?

— Мабуть, щось таке є в характері —систематизувати і робити висновки...

— А як ви прийшли в бізнес?

— Кожен підприємець починає з чогось дрібного, і я не виняток. Щось змінювалося, щось відпало. Стався природний добір. Я й мої колеги вважаємо, що ми просто зуміли економічно вижити, змогли стати на ноги...

— Але кажуть, що є Павло Лазаренко, тому є Юлія Тимошенко...

— (Сміється) Мій бізнес розпочався задовго до того, як Павло Лазаренко став Прем'єр-міністром, і взагалі до того, як він переїхав у Київ. Це можна простежити, кого цікавить. Загалом я вважаю, що держава неодмінно має співпрацювати із дієздатними підприємницькими структурами для реалізації своїх економічних програм. А проблема газу не регіональна, а загальнодержавна. Вона тисне на Україну, починаючи з 1992—1993 років. І саме вона могла позбавити Україну великої частини державної власності. Переконана, що кожен прем'єр-міністр багато зусиль має докладати до її розв'язання. Адже поряд із газовою існують інші —незабезпеченість України нафтопродуктами, вугіллям, ядерним паливом. І вони потребують якомога швидшого розв'язання. І, гадаю, коли хтось із підприємницьких кіл скаже, як це зробити, запропонує свої послуги, то, хто б не обіймав посаду прем'єра, це тільки вітатиме. Будь-який уряд заохочуватиме таку діяльність. І було б аморально звинувачувати його у протекціонізмі.

Павло Іванович, як людина талановита, дійшов суті справи, розібрався в тому, що нині діється на ринкові газу. Одну з найглобальніших проблем в Україні знято. Держава практично захищена від збільшення зовнішнього боргу, від неефективних бездумних витрат бюджетних ресурсів.

— Тобто для вас все одно, хто прем'єр?

— Мова не про це, даруйте.

— Але парламент має намір винести на день уряду питання щодо проблеми енергоносіїв. Ви готові до цього?

— Безумовно. От не знаю, чи готовий уряд. Розумієте, мене вражає один парадокс. Була проблема, її успішно ціною неймовірних зусиль розв'язали. Але це викликає протидію з боку саме тих органів, котрі мали її самі розв'язувати.

— Хай у сусіда корова здохне...

— Нині звинувачувальники не пред'явили жодної справжньої претензії. Нас звинувачують у монополізмі на ринку газу, але тут ми маємо лише дещо більше за 20 відсотків. Закидають нам і те, що ми якимось чином використали бюджетні гроші. Але ж факти свідчать про протилежне, бо до бюджету і за законом, і на ділі ми не маємо ніякого відношення навіть у перспективі. Однак усе це мусують...

— Але ось кажуть, що статутний фонд корпорації «Єдині енергетичні системи України» становив 10 мільйонів доларів. А тепер — прибуток чи не у сто разів більший. Звідки він узявся такий?

— А хто порахував цей прибуток?

— Ви, мабуть... Ви ж маєте знати...

— Його ніхто не може зараз порахувати.

Щоб одержати прибуток, за умов велетенської внутрішньої заборгованості між споживачами, нам необхідно оптимізувати цю заборгованість, вивести її з розряду заборгованості у розряд погашених платежів. Лише після цього ми можемо заробити прибуток. «ЄЕСУ» потрібно ще багато і довго працювати, щоб потенційний прибуток став фактичним.

І діяльність «ЄЕСУ» спрямована на пошуки можливостей, шляхів, схем, котрі дозволяють боржникам розрахуватися за енергоресурси. Причому без пені, без штрафів. Коли дехто намагається переконувати, що грабують підприємства, то нехай звернеться все ж таки до фактів. Перевірено практично усіх споживачів. Із жодного «ЄЕСУ» не взяли пені, до жодного не застосували штрафні санкції, на жодному з них не закуповували продукцію дешевше, як на ринку.

Інша річ, що «ноу-хау» «Єдиних енергетичних систем України» не афішуємо. А люди не розуміють, як «ЄЕСУ» працюють. Скажу лише: основна сфера діяльності корпорації полягає в тому, щоб створити платоспроможного споживача енергоресурсів. З ним треба працювати, інакше справи заходять у глухий кут.

— Ви як реанімація?

— Мабуть, так. Ось кажуть, що виробництво — «на лопатках». Але існують цілком конкретні причини цього. Менеджери «ЄЕСУ» поставили діагноз і він виявився правильний. Це доводить практика, підприємства оживають...

— І кажуть «спасибі»?

— Добре, що відносини «ЄЕСУ» із підприємствами-споживачами здебільшого побудовано на принципах співробітництва...

— Пані Юліє, знаємо, що ви якомога менше намагаєтеся говорити про себе. Але все ж таки, як ви ставитеся до грошей, до багатства, комфорту, де відпочиваєте, чим любите займатися? Тільки не кажіть, що у вас нема часу — його у вас справді нема... Про що говорите зі своєю донькою, хто у вашій сім'ї глава. Усе це цікавить читачів.

— У мене, людини, котра більшість років життя прожила в Радянському Союзі за старої системи, всі потреби сформовані попереднім життям. І вони загальні: житло, одяг, харчування. Ось купила автомобіль, що, слава Богу, сьогодні вже не розкіш, а все ж таки засіб пересування.

А враховуючи, що я не маю часу для багато чого, зокрема й для відпочинку, то до грошей у нашій сім'ї ставлення раціональне. Весь прибуток, що може бути зароблений, «ЄЕСУ» планує спрямовувати на розвиток виробництва, різних видів діяльності, на позитивну роботу капіталу. Для нас така практика цілком природна. Це просто — як зима, весна, літо, осінь.

Моє особисте ставлення до грошей двояке: по-перше, кожна людина зобов'язана заробити на життя своєї сім'ї, по-друге, гроші мають працювати для поліпшення життя в Україні. Я люблю займатися спортом, тенісом великим і настільним, шейпінгом. Часу, шкода, мало. А відпочивати, виїздити кудись спеціально не виходить. Доводиться суміщати відрядження і відпочинок.

Ми з чоловіком маємо прекрасну дочку, вона добре вчиться, звуть її Євгенія. Говоримо? Про все. Вона зі мною відверта.

— А ви з нею?

— Також, як із цілком дорослою людиною... А глава сім'ї, звісно, чоловік...

Інтерв'ю вела **Світлана ПИСАРЕНКО.**
Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

Сергій ВУСАТИЙ, журналіст; фото з архіву «Голосу України»

І ЧОГО ТІЛЬКИ НЕМА НА ТОМУ ЯРМАРКУ,

або Чим нас приваблює споживчий ринок

Зрештою, коли як не сьогодні, в день захисту наших з вами прав, освідчитись у найпотаємніших почуттях споживчому ринку — строкатому, рожевощокому, з перчинкою на вустах і хтивою лелііткою у погляді.

Ми звикли до нього, як до власної тіні. І коли його називають тіньовим, сприймаємо це як образу на власний рахунок. Між ним і нами хіба що адреналін і можновладні сутенери — і більш нічого. Тільки він, найдорожчий і найспокусливіший, і ми — його обожнювачі.

І нехай злі язики плещуть, що ми любимо одне одного не тільки в супермаркетах, а просто неба, — наш мазохістський зв'язок не розірвати ні санепідемслужбі, ні державній адміністрації.

І нехай нас називають усеядними, а його —запатентованим гендлярем, наших почуттів не вбити, бо такі ми є.

Посваримося — вас не обходить. Отруїмось, але чого не буває! Одержимо на руки підроблений товар, але ж ми не країна доробок! Головне, що ми обожнюємо одне одного, попри всі наші негативні риси і рисочки. Зате подивіться на споживчий ринок навесні. Одягнутий з французької голочки, американський мікрофон у вусі, англійська гумка в роті — чи не Харлі Девідсон! Тож хай живе любов на різні смаки! І не шкодуйте на неї грошей і здоров'я! Якщо вони є.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

Де його поховали — ніхто не знає

Це ім'я в 30-х роках було широко відоме мистецьким колам у західних областях України, як і на теренах Польщі. Твори молодого українського художника, який у 1934 році успішно закінчив Академію мистецтв у Варшаві, часто експонувалися на престижних виставках у Празі, Берліні, Варшаві, Львові, Рівному та Луцьку. Ряд дереворитів Ніла Хасевича на міжнародних виставках у Чикаго й Лос-Анджелесі одержали високу оцінку фахівців. Художник отримав кілька мистецьких почесних нагород, дипломів. У 1939 році у Варшаві побачив світ альбом робіт художника під назвою «Екслібриси Ніла Хасевича». В альманасі «Дереворити» здібний митець умістив одинадцять своїх графічних робіт. Фахівці в тогочасних рецензіях ставили його ім'я поряд з іменами видатних графіків Юрія Нарбута, Василя Кричевського, Петра Холодного, Олени Кульчицької. Відзначалося, що Ніл Хасевич «... створив в українській екслібристиці окремий тон, повний свіжої інвенції та неабиякої оригінальності думок і формальних розв'язок». З 1931 по 1943 роки митець брав участь у 35 виставках. В окупованому фашистами Львові у 1942-1943 роках проходила виставка українських митців, в якій востаннє брав участь Ніл Хасевич. Тут експонувалася його глибоко драматична за змістом малярська робота «Спіть, хлопці, спіть...», написана на мотив відомої пісні українських повстанців. Після цього в Україні про життя і творчість талановитого графіка не було відомо нічого. З відновленням по війні в західних областях України Радянської влади ім'я художника кадебісти занесли до списків «ворогів народу». Він був для них «бандитом», «художником-комубисцею», «військовим злочинцем», «зрадником»... А якою ж насправді була подальша доля Ніла Хасевича? Як обірвалося життя талановитого українського художника? Головного художника Української Повстанської Армії.

Роботи Ніла Хасевича побачили світ лише в незалежній Україні, за волю якої він боровся довгих вісім років і загинув, відкинувши пропозицію емгебістів здатися...

Малюнки нагадували: Україна не стала на коліна

У деяких закордонних виданнях минулих років, про які нам дещо сьогодні відомо, згадувалося, що Ніл Хасевич (псевдо — «Бой Зот») «... загинув від московської гранати у бункері УПА». У тогочасних українських виданнях Канади і США друкували малюнки українського художника, а в 1950-1952 роках за океаном побачили світ спеціальні альбоми дереворитів і графіки «Волинь у боротьбі» та «Графіка в бункерах УПА». Багато з них датовані березнем-груднем 1949 року. І то було секретом, що гравюри виконані професійним майстром. У червні 1948 року Українською головною визвольною радою — своєрідним підпільним парламентом — було прийнято рішення про надання нагород та відзначень учасникам українського підпілля «За боротьбу в особливо важких умовах». Проекти й ескізи цих відзначень та медалей подав і виконав Ніл Хасевич, після чого деякі з них відправили за кордон. Для такої передачі існувала спеціалізована кур'єрська служба. Якщо хтось гинув, на його місце ставали інші. А газета «Самостійник» регулярно друкувала списки кур'єрів, які загинули. Так сталося, наприклад, із зв'язковою одного з підрозділів УПА, яка в 1947 році з двома десятками малюнків, зроблених Нілом Хасевичем, пробиралась до Луцька, загинула в перестрілці з групою енкаведистів.

Саме ці малюнки і пролежали в архіві колишнього Волинського обласного управління КДБ до того часу, коли Україна стала незалежною державою. Виконані вони простим чи кольоровими олівцями. В основному — це малюнки з натури: пейзажі, командири, бійці, санітарка, а, може, зв'язкова УПА... Серед них — портрет людини з красивими вусами й бородою, на звороті якого помітка «Автор». Недавно виявилося, що це портрет Ніла Хасевича. Портрети митець любив писати. Ним написаний портрет Степана Бандери, якого він знав, навчаючись у Варшаві, досконало зроблений екслібрис (книжковий знак) Андрія Лівицького, президента УНР в екзилі. Знав художник й отамана «Поліської січі» Тараса Боровця («Бульбу»), намалював його портрет.

У підпіллі Ніл Хасевич був близько знайомий з командуючим загонами УПА на Волині Климом Савуром (справжнє прізвище — Дмитро Клячківський) та його заступником Ростиславом Волошиним-Березюком. Зберігся портрет Клима Савура (він загинув 12 лютого 1945 року, могила його — на річкою Горинь, поблизу села Дюксин на Рівненщині, де народився Ніл Хасевич), виконаний підпільним митцем Свиридом і підправлений Нілом Хасевичем. Убили й заступника Савура, дружину якого — Ніну Волошину — арештували. Саме вона протягом тривалого часу була зв'язковою Ніла Хасевича. Взагалі, художник у підпіллі УПА був великою фігурою - керівником технічної ланки центрального та краєвого проводів ОУН і єдиним у Рівненській області членом Української головної визвольної ради (УГВР). Деякий час він перебував у референтурі пропаганди провідника ОУН на Волині, який очолював і службу безпеки Богдана Козака під псевдо «Смок» (загинув у лютому 1949 року).

Москва наказала: терміново знешкодити автора

Один за одним гинули соратники Ніла Хасевича у боротьбі за волю України. А він залишався неушкодженим. Спеціальні підрозділи кагебістів «полювали» за художником, на малюнках якого стояли ініціали «Н» і «Х», або «Х» і «Н». Хто він? Де перебував? Особливо розлютило Москву видання альбома «Волинь у боротьбі», який 1951 року поширили у США серед журналістів-міжнародників та делегатів сесії Генеральної Асамблеї ООН. Малюнки наочно свідчили: національно-визвольна боротьба в Україні триває... Після цього в усі управління КДБ західних областей України розіслали копії малюнків з альбому «Волинь у боротьбі». Москва наказала терміново розшукати автора «и пресечь его антисоветскую деятельность». У Рівному створили оперативну групу з таким завданням; її очолив полковник Євген Бондар. (Це колишній працівник МДБ, прізвище якого не справжнє). Цей засекречений полковник у книзі «Чекисты рассказывают», виданій «Советской Россией» 1985 року, розповідає про те, як було знайдено і знищено художника з ініціалами «НХ». Стаття так і називається «Разгадка НХ».

Кілька фактів із цього друкованого матеріалу. Спецопергрупа після консультацій з художниками з'ясувала: автор гравюр — професіонал високої кваліфікації. Щоправда, сьогодні можемо говорити про «прокол» у роботі засекреченого полковника. Адже малюнки Ніла Хасевича, його альбоми, підписані справжнім прізвищем, видані у 1939 році, ще з 1947-го лежали в архіві Волинського обласного управління КДБ. Варто було б на них глянути... Не додумалися до цього кадебісти з Рівного.

Та справу свою опергрупа все-таки зробила. Допоміг випадок. В одному із захоплених бункерів знайшли зашифровані документи. Коли їх розшифрували, то прочитали: «Заготували для вас п'ять кілограмів паперу, вишневе дерево».

Шифровка вказувала й адресу: бункер на хуторі біля села Сухівці, що за 12 кілометрів від Клеваня Рівненської області. І тут же стало зрозуміло: папір і вишневе дерево потрібні для виконання гравюр. Отже, в бункері — художник.

Вранці 4 березня 1952 року хутір біля села Сухівці оточили солдати. Знайшли вхід у бункер. Як стверджує полковник, його показав господар хутора. Запропонували підпільникам здатися. Мовчання. У бункер полетіла граната... Читаємо: «Живых в бункере не оказалось... При свете аккумуляторного фонаря Бондарь увидел три трупа. У одного отсутствовала нога — «Зот».

Так, Ніл Хасевич у дитинстві внаслідок залізничної аварії втратив ногу. У підпіллі він пересувався на спеціально для нього зробленому велосипеді. А дерев'яну ногу для себе витесав сам. Після операції чекісти привезли вбитих у Клевань, де поклали напівголих на сніг під дубом. «Два дні лежали хлопці на глум під дубом, — розповідав мені мешканець Клевані Павло Михайлович Столярчук, коли в 1992 році я з ним зустрічався. — Ніла я впізнав — він був без ноги і лисий. Де його похоронили — ніхто не знає».

Усе пам'ятають старі груші

Я вирішив побувати у Сухівцях. Місцеві мешканці, яким розповів про мету свого приїзду, показали на соснову посадку, що невеликим острівцем темніла на пагорбі.

— Біля посадки є стежина, колись називали це місце Лавровою лінією, — пояснили мені. — Ідіть прямо по цій стежині, поки не побачите старі дерева. На тому місці була садиба Лавріна Стацюка...

За пагорбом — видолинок, в якому ростуть старі груші, липа, молода сосна... На невеличкій галявині — хрест, біля якого — мармурова стелла з тризубом, портретом Ніла Хасевича. А навкруги — чисте поле. Це місце ніби заховане від стороннього людського ока. Дерев і сьогодні не видно з села. Тут жив Лаврін Стацюк із дружиною Єфросинією, двома синами — Григорієм та Анатолієм. Вхід у бункер обладнали в сараї і засипали дровами.

Того дня я розмовляв з багатьма жителями Сухівців. Старожителька Тетяна Трохимівна Михайлова розповіла, що добре знала Стацюків.

— Хата в них була дерев'яна, старенька, -пригадувала жінка. — У п'ятдесятих роках я в них ночувала. Але про повстанців не знала нічого. Та про таке ніхто й не говорив. Це вже коли Стацюків вивезли в Сибір, то люди пошепки балакали, що в бункері ховався дуже важливий повстанець.

— Ми родичі Стацюкам. Єфросинія — рідна тітка моєму чоловікові Миколі, — пояснювала Марія Мелетіївна Дзекан. — Коли вони повернулися з Сибіру, то жили в нас. Лаврін помер раніше, а Єфросинія просила, щоб похоронили її біля хутірської хатини... А ви поцікавтеся в їхнього сина Анатолія, який живе в Рівному.

За день я вже мав номер квартирного телефона Анатолія Стацюка. І ось що він розповів мені:

— Тоді, як знайшли бункер на хуторі, я служив в армії, у Сталінграді. Одного разу мене забрали з частини й кудись відвезли... Зі мною балакали високі військові чини, генерали. Що я знаю про бункер? Чи бачив бандерівців? Кого мої батьки переховували? На всі їхні запитання відповідав: нічого не знаю, нікого не бачив. Я й справді знав мало. Але мені було відомо, як у 1949-1950 роках цей бункер з'явився. Невідомі люди вночі у відрах виносили землю й розкидали її на полі. Бачив я і чоловіка без ноги. Він був добрий, лагідний... Але хто він — я не знав. Відчувалося, що цей чоловік — особливий, бо його охороняли озброєні люди.

Що далі було зі мною? Напевне, і я поїхав би в Сибір за батьками, та мене врятував генерал Гриценко, родом з Полтави. Яку займав посаду — не знаю. Тільки я випадково почув, коли він комусь говорив: «Не чіпайте хлопця, нехай дослужує...». Коли повернувся в село, то деякий час жив у батьківській хаті, а потім виїхав до Рівного. А в Сухівці приїжджаю часто, приходжу поклонитися старим грушам, які ще все пам'ятають.

На знімках: побратими Ніла Хасевича, увічнені його олівцем.

Погляд

Лілія Оллів'є-Огієнко: «Звинувачуючи в усіх своїх негараздах державу, ми не хочемо організовуватися»

МІЖНАРОДНА асоціація сприяння вільному обмінові культурною інформацією в аудіовізуальному просторі України і «SVEMA» провели чергову акцію: організували майстер-класи для студентів та молодих випускників кінофакультету Київського театрального інституту, переможців останнього кінофестивалю студентських фільмів «Пролог», на Роттердамському фестивалі —одному з найважливіших кінофорумів Європи. Провела майстер-класи — знімання документального фільму про систему і структуру фінансування незалежного кіновиробництва у світі — президент асоціації Лілія Оллів'є-Огієнко, інтерв'ю з якою ми пропонуємо вашій увазі.

— Ліля, яке завдання ви ставите перед собою, так активно намагаючись сприяти обмінові культурною інформацією із Заходом?

— Я кінорежисер, і тому особливо актуальними є для мене ті питання, які зв'язані зі збереженням кіновиробництва в Україні як основи побудови справді національного телебачення. Тобто такого телебачення, яке б робилося професіоналами своєї країни, а не експлуатувало західну продукцію. Негативні процеси, які переживає українське кіно у зв'язку з приватизацією національного ефіру, Західна Європа вже випробувала на собі десять-п'ятнадцять років тому. Так, в Італії приватизація здійснювалася незаконно через регіональне мовлення, а потім мафія Берлузконі підкупила парламент і уряд, щоб вони визнали законність цього мовлення де- факто. У результаті велике італійське кіно — честь і слава цієї країни в XX столітті — загинуло. В усякому разі, нове італійське кіно зовсім позбавлене зв'язку з традиціями Вікторіо де Сіка, Фелліні, Антоніоні. В інших країнах, таких, як Франція, кінематографісти змогли організуватися і запропонувати парламенту й урядові низку законодавчих заходів, які допомогли кіно вижити навіть у найтяжчі часи 70—80-х років. Цими прикладами я хочу довести, що наші професіонали, особливо молоді, зобов'язані володіти достатньою інформацією, щоб розуміти, яким шляхом іде держава і чим це може обернутися для їх професії.

— Чому для проведення майстер-класів і зйомок фільму про структуру західного кіновиробництва ви обрали саме Роттердамський фестиваль?

— Тому, що він є системою, яка стимулює саме незалежне кіновиробництво у світі. Тобто без участі великого приватного капіталу і не розраховане на обов'язковий комерційний прибуток. Він відтворює всі існуючі аспекти фінансування такого кіно.

— У свідомості більшості наших людей фестиваль асоціюється зі святом. Поясніть, будь ласка, як він може стимулювати виробництво.

— Весь Роттердамський фестиваль в аспекті святкових зустрічей і з показами дуже цікавих фільмів обертається навколо іншої, більш важливої події, що називається Сине Март. Тобто ринок для ще не створених фільмів. Він збирає режисерів з їх творчими планами, з одного боку, і представників західних державних телевізійних компаній, з іншого. До них приєдналися приватні продюсери, дистриб'ютори, агенти з продажу, представники державних і приватних фондів, міністерств — всі ті, від кого залежить фінансування майбутніх фільмів. Це сприяє рухові творчих проектів. Режисер, який приїхав на фестиваль показати свій фільм і перебуває в центрі уваги, може таким чином не тільки переживати за успіх свого фільму, а водночас вирішити питання запуску наступного проекту. Фінансування майбутніх фільмів є пафосом і сенсом будь-якого справжнього фестивалю і ринку. В Роттердамі це відбувається в найбільш обдуманих очевидних формах.

— Значить, ваш майбутній фільм дасть нашим кінематографістам практичні поради, необхідні для виживання в нових умовах?

— Не тільки. Ми відзняли 29 годин матеріалу, основу якого становлять інтерв'ю з людьми всіх професій, які приїхали на фестиваль і на Сине Март. Кожен із цих людей є свідомим захисником культури, тому що працює на незалежне кіно, а не на прибуток. І кожен з них розповідає про свою роботу, виходячи із загальної світової ситуації в культурі, пов'язаної з бумом комерційного телебачення, та з ситуації в своїй країні.

Всі ці проблеми нині торкаються нас. Тому фільм також повинен показати, що ми стали частиною одного великого процесу. І якщо ми досі це ігноруємо, то це аж ніяк не помилка держави чи уряду. Це наслідок цілковитої відсутності інтересу з боку наших кінематографістів до того, як живуть, як борються і як справляються зі своїми проблемами наші колеги на Заході. Саме в нашій власній самосвідомості криється найголовніша наша відмінність від ліберальної демократії Заходу. Звинувачуючи в усіх негараздах державу, ми не хочемо організуватися, щоб брати участь у виробленні культурної політики країни. Тому що сил і часу для цього треба не менше, ніж для зйомок власних фільмів.

— Так, але на Заході саме держава підтримує незалежне кіно.

— Це правда. Незалежне кіно не може існувати без підтримкм держави. Та робиться це не з однієї великої кишені, Міністерства культури, як то завжди було в нас. А збирається з багатьох джерел завдяки продуманій культурній політиці, забезпеченій законодавством кожної країни. На її формування в Україні зараз повинні впливати професіонали, а не подавати лише несміливі пропозиції і сподіватися, що все організується саме по собі. Відкіля наш Президент чи депутати можуть знати про те, про що ми довідалися в Роттердамі? В Україні немає такого фестивалю і ніколи не було. Ця форма роботи взагалі відсутня в посткомуністичній свідомості. То, можливо, вирішальне слово в законотворчості, у збереженні інструменту нашої праці —кіноіндустрії — за нами? Напевно, підтримку уряду і парламенту можна отримати, якщо чітко викладати свої вимоги і пропозиції.

— Вам уже вдалося отримати підтримку Міністерства культури і мистецтв України...

— Так, заступник міністра культури Ганна Павлівна Чміль була в складі нашої групи на фестивалі і змогла переконатися у важливості тієї інформації, яку ми хочемо надати. Ще я хочу висловити подяку всім, хто підтримав і майстер-клас, і зйомки фільму: Посольству Королівства Нідерланди в Україні, міжнародному фонду «Відродження», фонду APPEX change Об'єднаної Європи, авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України», Міністерству юстиції України.

Інтерв'ю взяла Олена ЛЕВЧЕНКО.

На знімках: Л. Оллів'є-Огієнко; студенти кінофакультету Київського театрального інституту беруть інтерв'ю для свого фільму в знаменитого кінорежисера Отара Іоселіані під час фестивалю.

Інтерв'ю біля робочого столу

Ще не осінь, Майстре, ще не осінь

ЮРІЙ МУШКЕТИК народився на Чернігівщині, закінчив Київський університет, керівник Спілки письменників України з 1986 року. Автор багатьох прозових творів, зокрема «Семен Палій», «Гайдамаки», «Останній острів», «Біль», «Біла тінь», «Позиція», «Обвал», «Смерть Сократа», «Жовтий цвіт кульбаби», «Яса», «На брата брат». Лауреат багатьох літературних премій, в тому числі Державної премії імені Т. Шевченка.

У ровесника Ю. Мушкетика - молдавського письменника Іона Друце є повість «Останній місяць осені». Головний герой твору Батько по черзі гостює у синів. Трапилося йому летіти в літаку. Що сталося із старим? Він нарешті зрозумів, заради чого жив на цій землі.

Ю. Мушкетик — повний сил письменник, але, на наше переконання, лише в останні роки він заговорив своїм голосом на повну силу. І сталося сподіване — його творчість набула нової якості, читач відкрив в добре знайомому авторові невідомі досі риси. А романи Ю. Мушкетика «На брата брат» та «Прийдімо, вклонімося...», здається, явили нам переродженого письменника.

Література, як і нуртливий потік людського буття, розвивається згідно зі своїми законами. Сперечаються на тему:»Що є творчість?». Повторюють слідом за нідерландцем Й. Гейзінгою, що це — гра. Наша література має свої традиції. Найперша з них — формування ідеалу, основаного на загальнолюдських засадах.

—Юрію Михайловичу, вам справді не можна скаржитися на те, що мало видали книжок. Коли була б можливість розставити їх за рівнем художньої цінності, яка б стала на перше місце?

—З сумом усвідомлюю, що не всі мої твори витримали випробування часом. А вибрав би психологічні речі, такі, як роман «Біла тінь» і повість «Обвал». І, звичайно ж, роман «На брата брат».

—Читач побачив у цьому творі паралелі з сучасним життям України.

—Коли писав, не думав про це. Хоча зрозуміло, що замислювався роман з метою сказати своє слово про нинішні проблеми. Паралелі між подіями епохи Івана Виговського й нинішніми в ньому є.

* * *

Критики, зокрема Анатолій Шевченко, зауважили, що Юрій Мушкетик йшов до цього роману все своє творче життя. Іншими словами, всі прозові твори письменника, присвячені історії України, — це підступи до його головного роману.

—Юрію Михайловичу, ви прозаїк і раптом п'ять років тому видали збірку поезій, яка засвідчила, що ви пишете вірші все життя. Але й у віршах — теж осмислення минулого.

—Тому, що писати про сучасність нелегко. Візьмімо шістдесятників. У них була тяжка життєва доля, у багатьох — трагічна. Та все ж вони мали творчу підтримку друзів, однодумців. Вони знали, що на їхні твори чекають. Григора Тютюнника цькували, утискували, але оповідання його були помічені й підтримані відразу. Йому віддавали перевагу навіть перед хрестоматійними класиками, тим же Андрієм Головком.

Спад творчої активності спостерігаємо й в інших літературах. Наприклад, у Франції до недавнього часу виходив журнал «Поезія». Нині він припинив своє існування. Наша ж поезія на підйомі. Треба шукати шляхи виходу її на європейські видавничі видноколa.

Сьогодні навколо української літератури створена атмосфера мовчання. Батьків нації наші справи не цікавлять. Політика в галузі культури відсутня. Затята байдужість — грунт, на якому виростає несприятливе законодавство щодо національного книгодруку й в цілому української культури. Наведу приклад з російського життя. Президент РФ видав указ про розвиток і поширення російської мови, створено державну програму, намічено заходи щодо поширення російської мови далеко за кордонами Росії.

Російська «Международная книга» перехоплює у нас японські замовлення на щорічні придбання української літератури.

Не випадково, що на ювілей Є. Маланюка (приїхав з Чехії син Поета) в Національній філармонії зібралися шанувальники таланту видатного письменника, але батьки нації віддали перевагу Кобзону.

* * *

— Незважаючи на труднощі, українська література розвивається, творче життя не стоїть на місці.

—Я переглянув останні числа літературних журналів і, знаєте, порадів і за Левка Різника («Дзвін»), і за Марію Матіос («Вітчизна»), і за інших авторів. У Запоріжжі ось вийшла цікава збірка поезій Павла Вольвача «Маргінес». Сучасна поезія — на підйомі. Дивіться, у Франції після Сартра, Камю яскравих імен не видно. У США нині популярна англомовна острівна література. В Росії теж немає яскравих творчих відкриттів.

На мій погляд, це відбувається не лише тому, що людство завжди на грані віків переживає природну інтелектуальну втому. До того ж тепер наступила ера безвір'я. Ні соціалізм, ні капіталізм надію на прогрес не відновили. Гостро стоїть проблема ідеалу як синоніма добра, правди, істини. У такому вакуумі письменникові творити важко.

Хоч би що там казали, а Спілка письменників України, «Просвіта», Конгрес української інтелігенції роблять свою справу, захищаючи нашу культуру, і найперше —мову, від шаленого іноземного тиску.

Віталій **ГАЙЧУРСЬКИЙ.**

Віталій РЕВА, президент Федерації гандболу України

«Самоправство Держкомспорту загрожує розвалом українського гандболу»

Уперше в історії українського спортивного руху поставлена біля його керма державна структура наважилася на заборону діяльності громадського спортивного союзу, що в законному порядку зареєстрований в Україні і представляє країну в міжнародних спортивних організаціях.

Саме так треба розцінювати накази представника Держкомспорту В. Борзова (№ 408 і № 409 від 28 лютого 1997 року), які позбавляють Федерацію гандболу України її незалежного статусу та усувають наш союз від проведення чемпіонату України. До юридичної обгрунтованості цих документів я ще звернуся, але спочатку скажу про привід, який вибрав Держкомспорту для розправи з федерацією гандболу.

Шанувальникам гандболу добре відомий конфлікт, що виник у керівництві київського клубу «Спартак» імені І. Є. Турчина. Колишній його адміністратор Г. Савчук усілякими обіцянками переманив спортсменок, зареєстрував «свій» клуб у Залізничному районі Києва і зажадав, щоб саме «його» команду було допущено під прапором «Спартака» до подальшої участі в чемпіонаті країни.

Виконком федерації гандболу, ретельно вивчивши ситуацію, відкинув претензії цього пана, бо зібрану ним команду не було законно зареєстровано у федерації гандболу і вона не отримала нашої ліцензії на виступ у вищій лізі. Виконком запропонував Савчуку заявити свою команду на змагання сезону 1997/98 у першій лізі українського гандболу.

А продовжувати поточний чемпіонат став, звісно, клуб «Спартак» імені І. Є. Турчина, засновники і керівники якого, заново сформувавши команду, зовсім не втратили своїх законних прав на виступи колективу у вітчизняних і міжнародних змаганнях.

Це логічне й юридично обгрунтоване рішення виконкому федерації одностайно підтримали всі жіночі команди вищої ліги. Але його зустріло у штики керівництво Держкомспорту, яке з не зрозумілих нікому міркувань узялося протегувати команді Савчука. Проте спроби спортивного відомства наполягти на своєму успіху йому не принесли і принести не могли — у 3-му і 4-му турах чемпіонату країни на законних підставах виступав «Спартак», що носить ім'я свого засновника —видатного тренера Ігоря Євдокимовича Турчина.

Зрозумівши, що звичні силові прийоми у відносинах з громадськими спортивними союзами в даному разі не спрацювали, Держкомспорт і вирішив ужити «кардинальних заходів» до нашої федерації. Аби й іншим громадським структурам не кортіло «власну думку мати». Щоб, як і раніше, тримати в шорах покірності федерації за видами спорту.

Так, саме прагненням Держкомспорту наполягти на своїх рішеннях, якщо навіть вони абсурдні, йдуть наперекір колективній думці всього громадського спортивного союзу, і пояснюється поява наказів В. Борзова за № 408 і № 409.

Сама по собі поява цих документів, як пояснили нам юристи, має незаконний характер — відносини між Держкомспортом і федерацією не можуть будуватися на основі адміністративного підкорення. Стаття 8 Закону України «Про об'єднання громадян» прямо забороняє втручання державних органів у діяльність громадських організацій.

Свої накази пан Борзов (згідно зі статтею 31 Закону України «Про фізичну культуру і спорт») може адресувати лише службам самого Держкомспорту, вони не є нормативними актами. Тому федерація гандболу добиватиметься скасування цих наказів у вищих державних інстанціях і, якщо треба буде, в судовому порядку.

Але мета мого звернення до громадськості не тільки і не так у тому, щоб заявити про юридичну неспроможність «керівних» документів Держкомспорту. Вони неспроможні передусім з точки зору здорового глузду, становлять загрозу розвалу українського гандболу.

Що, наприклад, означає намір Держкомспорту «усунути» федерацію гандболу від проведення чемпіонату країни? Адже федерація — це не лише її керівники, її штатні працівники, до складу федерації входять усі команди-учасниці чемпіонату країни, тренери і гравці, гандбольна суддівська колегія. Їх також Держкомспорту має намір «усунути»?

І за чиєї участі, цікаво, хоче держструктура, що «прийняла на себе», згідно з наказом В. Борзова, функції з проведення чемпіонату, організувати це змагання? На розширеному засіданні виконкому федерації гандболу, що відбулося 7 березня, усі без винятку жіночі команди вищої ліги письмово підтвердили свою рішучу відмову грати з командою Г. Савчука, підтвердили свій намір продовжити чемпіонат за ігровим календарем, затвердженим раніше федерацією гандболу.

Волюнтаристське рішення внести до числа учасників чемпіонату колектив, керований ставлеником функціонерів Держкомспорту, і безпрецедентний тиск на федерацію з метою примусити її виконати це рішення можуть призвести тільки до одного — до руйнування чемпіонату країни. І, отже, до втрати Україною можливості брати участь у розіграші єврокубків.

Про це недвозначно сказано в листі, надісланому на нашу адресу генеральним секретарем Європейської федерації гандболу (ЄГФ) Міхаелем Відерером.

Проте керівникам Держкомспорту, які заповзялися будь-що «поставити на місце» федерацію гандболу, доля самого гандболу, його міжнародний престиж (а жіночий наш гандбол, згідно з рейтингом ЄГФ, посідає шосте місце у Європі) зовсім байдужі.

Про це саме красномовно свідчить і демонстративне усунення служб Держкомспорту від будь-якої участі в підготовці та проведенні матчів жіночої національної збірної України у відбірковому турнірі до чемпіонату світу-97, де, до речі, розігруються і путівки до Сіднея. Два матчі з командою Словенії збірна вже зіграла, днями відбудуться зустрічі зі збірною Греції, у квітні призначено ігри з командою Франції. У наказах В. Борзова про це не сказано жодного слова. Воно й зрозуміло — Держкомспорт не надав на участь національної збірної України у відбірковому турнірі ані копійки, зваливши всі турботи про головну команду жіночого гандболу на базовий клуб збірної запорізький «Мотор»... і на «усунену» від усіх справ федерацію гандболу.

Спроби керуючої спортом держструктури диктувати свою волю українським громадським спортивним союзам тим більше нестерпні, що вони суперечать усій практиці міжнародного спортивного руху. Бо саме федерації з видів спорту — засновники МОКу та Національних олімпійських комітетів. Міжнародні спортивні союзи, які організують чемпіонати континентів, чемпіонати світу та олімпійські турніри з видів спорту, мають справу лише з національними федераціями (тим паче, у багатьох країнах структур на зразок нашого Держкомспорту немає зовсім).

Тим часом Федерація гандболу України, яку ось уже п'ять років визнають повноправним членом міжнародного гандбольного товариства, яка регулярно організує участь українських команд у чемпіонатах Європи і світу, змушена доводити право на автономне існування у себе в країні! Та ще у виснажливій боротьбі зі структурою, яка прагне — усупереч писаним і неписаним законам нашого життя — цілком керувати спортивним рухом 50-мільйонної держави.

Микола КОСТЕНКО:

«Ми пропонували «нульовий варіант»

Ознайомившись із позицією ФГУ та її президента Віталія Реви, ми захотіли почути й протилежну думку. Прокоментувати події, пов'язані з відомими наказами Держкомспорту, попросили заступника його голови Миколу КОСТЕНКА:

— Перший з цих документів стосується чемпіонату країни серед жінок, інший — федерації гандболу. Одразу зазначу, що їх видавав не Борзов, не якась конкретна особа, а колегія Держкомспорту. До речі, на те зібрання запрошували й керівників гандбольних команд. Президент ФГУ Віталій Михайлович Рева надіслав нам телеграму, в якій просив пересунути на тиждень засідання колегії. Але, мабуть, розумієте, що окрім гандбольної справи Держкомспорт має ще багато інших. До того ж, 3 березня мав стартувати черговий тур і ситуація вимагала рішення. Зокрема, про зміни в складі команд. Але члени виконкому ФГУ, представники команд проігнорували те запрошення. І на засіданні були присутні тільки кілька тренерів.

Кажу щиро, що ми хотіли порадитися і прийняти компромісне рішення. Але не з нашої вини питання розглядалося, а рішення приймалися в односторонньому порядку.

Виконком ФГУ вирішив, що в чемпіонаті має виступати команда нового клубу, назва якого «Підприємство — гандбольний клуб «Спартак» імені Ігоря Турчина». А в його склад перезаявили, підкреслюю це, гравців з числа юних спортсменок — вихованок Київського спортінтернату. Цей факт викликає особливий подив з боку вболівальників у тих містах, де відбуваються тури чемпіонату. «Де «Спартак», куди він подівся?» —запитують люди. Їм, пробачте, байдуже, як називається клуб.

Отож треба було терміново вирішувати, що робити. Правда, й раніше, враховуючи гостроту моменту, Держкомспорт пропонував, щоб командами керували тренери. А Турчину і Савчука від будь-якого представництва усунути. Іншими словами, це був «нульовий варіант». Також радили відкрити нейтральний розрахунковий рахунок, через який фінансувати по 50 відсотків обидва колективи, які виникли внаслідок конфлікту. Адже того клубу «Спартак», який заявлявся на нинішній чемпіонат країни, вже не існує. Натомість є два — Турчиної і Савчука. А славна команда «Спартак», на жаль, припинила існування через чвари і примхи цих людей. Тому ми й не погодилися з рішенням ФГУ.

Саме тому, що федерація, повторюю, ігнорує Держкомспорт, було вирішено утворити директорат чемпіонату країни, і передати йому повноваження по проведенню турніру.

Слід сказати, що час дії ФГУ вичерпався вже давно. Договору між колишнім Мінмолодспортом і гандбольною федерацією на 1996, 1997 роки не існує. Права на проведення національних чемпіонатів належать виключно державному органові. І лише він передає їх громадському. Є певні неузгодженості в статуті ФГУ. Тому ми пропонували її керівництву найближчим часом, у березні, провести конференцію. Але там це вирішили зробити тільки наприкінці червня. Держкомспорт, до речі, має право позбавити будь-яку федерацію статусу національної. І тоді вона не зможе представляти державу на міжнародній арені.

— Скажіть, будь ласка, а за які кошти Держкомспорт збирається проводити чемпіонат країни? Адже відомо, що ваша організація не відзначається щедрістю стосовно національного турніру і виступів збірної України з гандболу?

— А хіба їх виділяла федерація? Кошти брали зі стартових внесків кожного клубу за участь у чемпіонаті. А суддівство фінансувала сторона, яка приймала конкретний ігровий тур.

Щодо збірної Микола Павлович пообіцяв, що вона братиме участь у відбірковому турнірі чемпіонату світу. Та цю тему він не розвивав. А на прощання сказав:

— Якщо розібратися, то усе це не наша справа і не ФГУ. Але ми змушені були втрутитися, бо намагалися врятувати український гандбол і славний клуб. Але, на жаль, конфлікт, що виник на ґрунті особистих стосунків Зінаїди Михайлівни та Григорія Петровича, зіштовхнув лобами Держкомспорт і федерацію. А Турчина і Савчук залишилися ніби осторонь...

Записав
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Позиція ЄГФ

Після відомого рішення Держкомспорту про позбавлення Федерації гандболу України статусу національної її президент Віталій Рева повідомив про цей факт європейську федерацію. Звідти з відповіддю не забарилися, і 7 березня в Україну надійшов лист такого змісту:

«Шановний пане президент!

Хочемо ще раз підтвердити, що Федерація гандболу України (ФГУ) зі своїми представниками — президентом та виконавчим директором — є єдиним партнером Європейської гандбольної федерації.

ЄГФ не допустить ніякого втручання політичних органів у справи національної федерації.

В іншому разі правлінням ЄГФ буде порушено питання про збереження представництва національних команд, клубів, делегатів і суддів України на міжнародній арені.

Ми засмучені станом справ в Україні, тому що до останнього часу саме ФГУ грала важливу роль в європейському гандболі, завдяки участі в усіх змаганнях, які проводила ЄГФ, і спортивним успіхам вашої країни.

Президент ЄГФ Штефан ХОЛМКВІСТ, генеральний секретар ЄГФ Міхаель ВІДЕРЕР».

ЄГФ також підтримує позицію своїх українських колег у «спартаківській» справі. Представники 22 національних федерацій Європи на першому семінарі ЄГФ визнали правильним рішення про участь у першості нашої країни гандбольного клубу «Спартак» імені Ігоря Турчина на чолі з Зінаїдою Турчиною.

Юліана ШЕВЧУК, «Голос України»

П'ЯТНАДЦЯТИРІЧНА Валентина виглядає зовсім крихіткою: худенькі плечі й пласкі груди ховає шкільна форма, з обличчя не сходить відверта усмішка. Вона убила серед білого дня двох жінок, завдавши їм численних ножових ран, лише за те, що їй здалося, ніби одна з жінок хотіла вкрасти кульок, де лежала лише пачка з трьома сигаретами... Скупі слідчі повідомлення про жорстокі вбивства, цинічні насильства, зухвалі крадіжки — в особових справах. Мелітопольська виховно-трудова колонія (чи просто ВТК) — унікум і монополіст. У ній, єдиній в Україні, нині відбувають покарання 244 засуджених неповнолітніх дівчини.

«ЗОНА»: ОСТАННЄ ТАНГО З ДИТИНСТВОМ

На гальорці життя

О 6.30 підйом, умивання, сніданок, навчання у школі, обід, швейне ПТУ, праця... Барвисті однакові пальтечка й хустки, чобітки-бурки. Звісно, не курорт, але умови досить прийнятні. Утримання однієї вихованки в лютому обійшлося державі в 77,5 гривні, з них харчування —53,7. За кожним загоном у 25-30 чоловік закріплено вихователя, який проводить індивідуальні бесіди, працює психолог.

Згадує Марина Бондарчук, завуч школи, ветеран колонії: «Раніше тут була доросла тюрма, потім хлопчача спецшкола. Перших дівчат привезли 1967 року на жовтневі свята. Мені було тоді 22 роки, після педінституту. Коли я їх побачила в залі — сидять у куфайках, темна, сіра маса. Активісти викрикували: «Тихше!» Голоси здалися такі сиплі... Це вже тепер ми їх приодягли, навчилися тримати дисципліну, самим правильно триматися і реагувати. А поперва усі вчилися, помилялися, плакали через день».

Строки, на які прирекли себе ці дівчата, різні — від року до десяти. Хто не відбув його до повноліття, переводять з «малолітки» в «дорosляк». Якщо за рік-два світить перспектива звільнення, можуть залишити у дитячій колонії, де умови значноліпші. Дехто, навпаки, рветься до вищих тюремних стін, називаючи «малолітку» дитячим садком.

Колонію опновивають ті ж проблеми, що й усіх на свободі: брак замовлень на виробництві, збут продукції за гроші, а не за бартером, закупівля дешевих продуктів — скажімо, цукор щоб не дорожчий за дозволені 60 копійок...

Дорослі діти

Наталія Гришина, психолог із 12-літнім стажем, пам'ятає, як усі дивилися на першу дівчину-вбивцю. Раніше сюди потрапляли переважно злодійки. «Самій було страшно. Вона весь час ходила, опустивши очі». Діна Васильченко, яка працює в колонії з 1975 року, а нинішнього відзначає 10-річчя на посту начальника, каже: «Більше половини наших вихованок вчинили тяжкі злочини — пограбування, розбої, злісне хуліганство, зґвалтування і навіть убивства. У багатьох настільки викривлені поняття про добро і зло, що вони не розуміють чужого горя, зате їхні неприємності повинен розділяти весь світ. Можна спостерігати: засуджена за вбивство жаліє кішку, замерзлого зимою голуба і не усвідомлює свій вчинок. Страшно, що ми йдемо до виродження нації».

Передчасне дорослішання і дитяча реакція та мислення, маска «крутої» як засіб самозахисту, низький інтелект, вузьке коло інтересів і університети життя, в якому панують сила, гроші, жорстокість і байдужість... Деякі дівчата кажуть, що лише тут навчилися думати, відчувати, що вони чогось варті. Дехто так ні над чим і не замислюється.

Вільного часу в дівчат обмаль. Лише кілька годин увечері та у вихідні. Дозволено 10 передач і побачень на рік. Розрада — художня самодіяльність і спортивні гуртки, клуби «Подружка», «Родзинка», «Кругозір». Приїздять релігійні діячі, православні й баптисти. Дівчата кажуть, що подобається читати книжки про любов і детективи, дивитися бойовики й індійські фільми. Є й свої маленькі колоністські хитрощі: як, скажімо, приготувати торт із хлібної м'якушки та «згущонки» чи накрутити зволожений шампунем локон на котушку з-під ниток.

Майбутні злочинці ще в личинці

Відповіді, звідки вона, жорстокість, проростають зі статистичних даних (зібрані на кінець минулого року, вони, до речі, вже застаріли: нові дівчата все прибувають і прибувають). 70% — із неблагополучних сімей, 5% — круглі сироти, 80% до засудження ніде не вчились і не працювали. Дехто у 16-17 років має лише кілька класів освіти чи лише в колонії вчиться читати за букварем, дізнається, що таке біла постіль. Згадана Валентина з 7 років курить, з 10 п'є, у 13 пізнала статеве життя. Батько часто бив її по голові палицею...

Утім, не секрет, що підліткова злочинність завжди зачиналася у соціальних низах. Хоча найжорстокіші злочини якраз на рахунку дітей з благополучних, заможних родин. Розумних і освічених підлітків, які на свободі займалися музикою і спортом, вчилися в гімназіях і математичних класах... До колонії телефонує батько киянки Наталі Ч.: «Що тобі привезти? Килим? Телевізор?» — «Килим не можна, а якщо привезеш телевізора, буде спільний на відділення...» Наталя вбила разом із товаришами 12-літнього хлопчика, аби заволодіти ключами від його квартири, де батьки-бізнесмени тримали гроші. «А хіба довкола не «беспредел»?» — стинає плечима.

Чи може колонія перевиховати юну душу? Відповідь поза високими стінами зони. Ось кілька почутих думок дівчат:

— Ми лише тут навчилися розбиратися в людях.

— Якби я залишилася на волі, кололася б далі, і мене, напевне, уже не було б.

— Я зрозуміла, що потрібна лише своїй мамі.

— За великі гроші можна купити все, навіть совість, любов і свободу.

— Якщо красти, то треба з розумом.

Довга дорога в «рай»

Найзаповітніша мрія кожної, виплакана у снах і безсонні, — кінець строку чи умовно-дострокове звільнення. При анкетуванні у 9-В класі на запитання, чого найбільше боїшся, довелося читати різні відповіді: війни, самотності, життя, смерті, втрати матері й близьких, несправедливості, труднощів, звільнення. Закритий на кілька років світ не квапиться широко розкривати обійми. Добре, якщо тебе зустрінуть цілунком мати чи батько, постарілі від щоденної тривоги. А якщо тебе не чекає ніхто?

Леся Т. за серію крадіжок отримала 10 років. Коли після касаційної скарги, яку подало керівництво колонії, строк скоротили до 3 років, дівчина довго ридала: «Не хочу повертатися додому!»

Невдовзі має звільнятися Людмила С., кругла сирота. З ВТК зробили запит на побутове і трудове влаштування дівчини начальнику районного управління внутрішніх справ. Отримали обнадійливу відповідь: «Після звільнення такій-то буде надано допомогу з пропискою і працевлаштуванням». Однак спробуй добитися конкретики! З'ясували, що відповідь дав черговий міліціонер, який узагалі не має відношення до служби у справах неповнолітніх. А ось міліцейський «звіт» після повернення додому однієї з вихованок: «Прибула на місце проживання. Працевлаштувати немає можливості». Такі випадки, на жаль, не поодинокі.

Звісно, хто поспішатиме брати на роботу дівчаток, що проштрафилися, у годину поголовного безробіття навіть висококласних фахівців? Центрів соціальної адаптації, по суті, немає.

Батька Ганни Б. убили за картярські борги. Мати часто міняла коханців і полюбляла спиртне. У 12 років Ганнусю забрала до себе жити старша дівчина-сусідка, яка на той час залишилася без батьків. Вони разом і вчинили злочин. У колонії дівчина поводилась добре і, на думку вихователів, виправилась. Постало питання про дострокове звільнення, а їхати було нікуди. Мати поміняла квартиру в Одесі на будинок у селі. Вийшовши на свободу, Ганна дізналася, що за два тижні до її звільнення маму вбили.

З листа Ганни до колишньої вихователькі: «Квартиру продано під дарчу, куплено будинок у селі, але там жити неможливо». Ганні поталанило: допомогла голова Одеського обласного комітету у справах молоді Людмила Акимова. Дівчина нині працює на двох роботах, навчається на бухгалтерських курсах, зустрічається з хлопцем.

— Рецидив у нас низький, — каже Діна Васильченко. —1994 року — 6%, 1995 — 0%, 1996 — 1%. Утім, навіть якщо наша вихованка не скоїла злочину, це не означає, що у неї все гаразд.

Старий блокнот

Повертаюся до записів 1994 року, зроблених під час відвідин Мелітопольської ВТК. Зринають у пам'яті обличчя дівчат, з якими розмовляла. Харків'янки Ольга К. і Анжела Ш., котрі пограбували комісійний магазин. У колонії Ольга була відмінницею, хотіла вчитися далі, її мати — інвалід, без ніг. Колишня вихователька, нині старший оперуповноважений Надія Зоря показує дівочі листи. Вдома Олю обіцяли взяти на роботу у фірму, але передумали. Було нещасливе кохання —нареченого відбила та ж Анжела. Нині Оля продає спиртне на ринку. Анжела сидить удома, мама їздить до Москви на заробітки.

Наталя П. з Алчевська, котра пограбувала дівчину в громадському туалеті. Була головою загону, з повноліттям перевели в дорослу тюрму до Маріуполя. Після звільнення довго не могла влаштуватися на роботу, нині торгує в кіоску і має 5 гривень на день. Оксана К. з Євпаторії, котра задушила свою новонароджену дитину паском, після колонії вступила до коледжу, згодом до університету. Киянка Ірина П. уже рік живе в Канаді, пише, що зранку працює прибиральницею, увечері — посудницею в ресторані. Купила квартиру, невелику машину. Світлана З., яка була головою загону і здавалася вольовою, сильною і рішучою, прийшовши додому, стала наркоманкою...

Світлана Б. із Комсомольська на Полтавщині, яку засудили за крадіжки в гуртожитку. Тодішні її слова: «Коли мама приїхала на побачення зі мною до СІЗО, у неї вкрали всі гроші. І я відчула, що це покара за всі мої крадіжки...» Світлана, повернувшись додому, побачила, що мати все пропила, а молодша сестра не вміє ні читати, ні писати. Ніхто не хотів брати на роботу. Що далі???

Нинішнього року колонія відзначатиме 30-річчя. Співробітники жартують: нам безробіття не загрожує...

Київ—Мелітополь—Київ.

Олександр ЯКОВЕНКО: «Понеділок розпочинається... учора»

***У** вересні 1995 року Верховна Рада України прийняла закон «Про туризм».*

Держава проголосила туризм (і це чорним по білому записано в законі) одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки.

Про те, яких якісних змін вдалося досягти в цій галузі в останні півтора року, про її проблеми розповідає голова Комісії ВР України з питань молоді, спорту і туризму Олександр Яковенко.

— Про жодні досягнення сьогодні говорити не доводиться. Щоправда, керівництво Держкомтуризму має іншу думку. Там бурхливими оплесками зустріли звістку, що 1996 року потік туристів порівняно з 1992 роком зріс майже в 20 разів і приніс бюджетові у вигляді податків та інших обов'язкових платежів близько 27 мільйонів гривень. У це важко повірити, бо один із трьох «китів» українського туризму, АТ «Супутник», за заявою його президента А. Калініна працював 1996-го значно гірше, ніж 1995-го року.

На жаль, і статистичні дані Мінстату та Держкомкордону суттєво відрізняються. В Держкомтуризмі це пояснюють тим, що статистиці в галузі туризму слід навчатися майже з нуля і що до середини 1995-го вона взагалі не велася. Тоді цікаво знати, звідки дані щодо 1992 року? І для чого брати за основу рік 1992-й, чи не легше 1913-й? Тоді вже точно можна буде гордовито випинати груди. А коли відштовхнутися від 70-х або 80-х років, яма буде така, що ніс не висунеш ще років двісті. Все зруйновано. Все знищено. Кадри, зв'язки, бази.

З'явився промінь світла — закон. Але... колосальну занепокоєність спричиняє те, що туризм не став справді пріоритетним напрямом національної економіки та культури. Чому це констатую? Тому, що в жодному із законопроектів з реформування національної економіки, які подає уряд, туризм як галузь не представлено.

На сьогодні не вдалося створити досить ефективну систему туристичної діяльності для забезпечення потреб внутрішнього й іноземного туризму, не розпочато в необхідних обсягах залучення національних та іноземних інвестицій у розвиток туристичної індустрії. Кабінетом міністрів не затверджено програму розвитку туризму в Україні, що стримує і зміцнення матеріальної бази галузі, і підтримку розвитку туризму в регіонах, і створення єдиної державної рекламно-інформаційної системи. Неспішно удосконалюються підрозділи з туризму в місцевих органах виконавчої влади, не створюються державні туристичні представництва за кордоном.

— Невже все справді так сумно?

— На жаль. Галузь пікірує. Що говорити про глобальні проблеми, коли більш як чотири місяці поспіль у Президента не доходять руки призначити нового голову Комітету з питань туризму?

— Чи бачите ви ті перешкоди, що заважають перетворити галузь на золоту жилу для державної скарбниці?

— Усе, про що я казав вище, і є «китайська стіна» на шляху українських старателів, вірніше, тих небагатьох із них, хто вже підкоряв Клондайк.

Усі способи набивання мішка золотом у галузі давно відомі. Ані контора містера Кука, ані ми нового велосипеда тут не винайдемо. Слід лише грати за правилами. А вони прості. Необхідно рекламувати курорти не Анталії і Мертвого моря, а Криму і Карпат. Необхідно будувати п'ятизіркові готелі тощо.

А нині у нас до абсурду доходить. Огидний двомісний номер у поганенькому готелі коштує 200 доларів. За що? За брутальність персоналу, за вгодованих тарганів? Навіть супутникового телебачення нема. А про басейни, корти та солярії я взагалі мовчу. Це із сфери фантастики.

Необхідно мати і п'ятизіркові автобуси. З туалетом, баром і кондиціонером. А декому слід прийняти холодний душ і подумати про ціну на візи за в'їзд на нашу улюблену батьківщину. Сьогодні групова віза коштує іноземцеві 50 доларів, а індивідуальні — 85. Звідки ці космічні ціни? Може, нам просто впровадити так звані тури страхтуризму? І «забити» до програми польоти над чорнобильським реактором, прогулянки без охорони вечірнім Києвом, ланч у кафе громадського харчування?

До речі, на поліпшення чекати не доводиться. Адже вимоги закону про становлення туризму як високорентабельної галузі вітчизняної економіки виконуються вельми своєрідно: всі доходи вилучаються до бюджету, а в розвиток галузі не вкладається практично жодної копійки. Підтвердження цьому —проект держбюджету на 1997 рік.

— А що ви можете сказати про боротьбу з нелегалами, що буквально заполонили Україну?

— І тут день чорніший за ніч. За нашими даними, без законного права перебувати в Україні в ній мешкає близько 70 000 чоловік. Це переважно громадяни країн «третього світу», котрі марно намагалися прорватися без віз на Захід і незаконно осіли в нашій країні. Висилання на батьківщину одного такого «туриста» обходиться державі майже в 1000 доларів. Сума величезна. Торік із України було вислано всього близько 500 осіб. Їм що? Адже штраф за порушення візового режиму сьогодні менш як 10 доларів. Тож квитни, беззаконня!

— А тепер поговорімо про дитячий туризм...

— Ох, не сипте сіль на рани. Нам, на жаль, ніяк не вдається зсунути з мертвої точки вироблення і здійснення державної політики з організації туристичної та екскурсійної роботи серед дітей та молоді. За звичкою посилаємося на економічні негаразди, а створити єдину програму дій, скоординувати зусилля державних структур, дитячих і молодіжних громадських організацій, туристичних фірм не вдається. Не так давно наша комісія провела «круглий стіл» за участю всіх зацікавлені сторін. Більшість керівників найбільших наших туристичних фірм, маю на увазі В. Г. Урчукіна (АК «Укрінтур»), В. Д. Безнасюка (Укрзовніштур), П. М. Слободяна (АТ «Укрпрофтур»), були одностайні в тому, що без зниження низки податків, і насамперед скасування ПДВ, дитячий і юнацький туризм остаточно загине. Не може дитяча путівка коштувати піврічну, а то й річну зарплатню батьків, яку, до того ж, і не сплачують.

— Що ви думаєте про спроби приватного капіталу цілком узяти туризм під свій контроль?

— Тут думка членів нашої комісії одностайна. «Контрольний пакет» у цій галузі має бути у держави. Не треба забувати, що після алкогольних напоїв і кінематографії туризм у багатьох країнах — третя стаття доходу. А деінде він узагалі формує бюджет. Наприклад, у Туреччині 25 відсотків бюджету дає туризм. А візьмімо Китай. Тут тільки з 1980 по 1987 рік побудували більш як 1200 сучасних готелів. Тепер туди їдуть. Та коли Схід не переконує, погляньмо на Захід. Англія лише за два роки по війні збудувала близько 7 тисяч люксових номерів. Але ж в Україні святинь не менше, ніж у туманному Альбіоні. Подивитися нашу Софію і Лавру прилетять з усього світу. Тож давайте зустрінемо гостей так, як цього вимагають правила хорошого тону наприкінці XX століття. Наша комісія, як-то мовиться, ще вчора була готова розглянути конкретні пропозиції Держкомтуризму щодо оподаткування і залучення в галузь інвестицій. На жаль, таких пропозицій ще не надійшло.

Розмову вів **Юрій КРИКУН.**

Інформація
про випуск акцій акціонерного товариства «Оболонь-Комплекс»

А. Інформація про емітента

1. Господарське товариство «Оболонь-Комплекс» створене на необмежений строк діяльності як відкрите акціонерне товариство на підставі рішення ради засновників —протокол № 1 від 20 січня 1997 р. і не має правового попередника.

2. Повне фірмове найменування товариства: «Відкрите акціонерне товариства «Оболонь-Комплекс», скорочене найменування — «ВАТ Оболонь-Комплекс».

3. Місцезнаходження товариства: 254210, Київ, проспект Героїв Сталінграда, 14-б.

4. Метою створення товариства є отримання прибутку за рахунок використання в комерційній діяльності залучених і власних коштів акціонерів та придбання для спільного рівноправного користування гаражних боксів у гаражних комплексах, що будуються в Києві.

5. Предметом діяльності товариства є надання акціонерам і стороннім споживачам послуг щодо термінового зберігання, ремонту та діагностичного обслуговування індивідуального легкового автотранспорту, організація, та експлуатація мережі торговельних підприємств з постачання та реалізації товарів, призначених для обслуговування автотранспорту, автозапчастин, товарів повсякденного попиту; побутової хімії, культурно-побутового призначення; меблів; товарів дрібно-господарчого призначення, будівельних і оздоблювальних матеріалів, електрорадіотоварів.

6. Статутний фонд товариства формується за рахунок грошових внесків засновників і грошових надходжень від продажу акцій і становить 384 000 (триста вісімдесят чотири тисячі) гривень.

7. Оплата за акції здійснюється на тимчасовий розрахунковий рахунок товариства в Оболонській філії АТ «Укрінбанк» № 4467886, МФО 322993.

8. Засновниками товариства є:

а) закрите акціонерне товариство «Продукти України», зареєстроване Мінською держадміністрацією Києва 30 вересня 1996 р., реєстраційний номер 05614, ідентифікаційний код 24384241;

б) закрите акціонерне товариство «Молодіжний житловий комплекс «Оболонь», зареєстроване Мінською держадміністрацією Києва 10 січня 1997 р., реєстраційний номер 05788, ідентифікаційний код 21618448.

9. Дата проведення перших установчих зборів акціонерів — 15 травня 1997 р.

Б. Дані про фінансове становище емітента

1. На момент прийняття рішення про випуск акцій на товариство фінансових та адміністративних санкцій не накладалося.

2. Кредиторської та дебіторської заборгованості немає.

3. На момент прийняття рішення про випуск акцій товариство не спрямовувало коштів на капітальні вкладення.

В. Дані про випуск акцій

1. Рішення про випуск акцій товариства прийнято радою засновників — протокол № 2 від 21 січня 1997 року.

2. Фінансові ресурси, одержані від розміщення акцій, спрямовуються на придбання для спільного користування акціонерами гаражних боксів у гаражних комплексах, що будуються в Києві.

3. Випуск акцій здійснюється на повний обсяг статутного фонду — 384 000 гривень.

4. Акції товариства налічують 48 (сорок вісім) простих іменних акцій, серії А з номерами від 01 до 48 номінальною вартістю 8000 (вісім тисяч) гривень кожна.

5. У випуску немає акцій, які надають перевагу в правах акціонерам. Акції товариства випускаються і зберігаються у паперовій формі. Товариство взамін акцій видає акціонерам сертифікати, які підтверджують право володіння відповідною кількістю акцій і містять дані про: найменування «сертифікат», повне найменування товариства, його юридичну адресу, номер, дату і орган видачі свідоцтва про реєстрацію випуску акцій, розмір статутного фонду товариства, номінальну вартість акції, номер і серію акцій, на які видано цей сертифікат, ім'я власника, підписи директора товариства і головного бухгалтера.

6. Акції товариства розподіляються між акціонерами таким чином:

закрите акціонерне товариство «Продукти України» одержує 11 (одинадцять) шт.;

закрите акціонерне товариство «МЖК «Оболонь» одержує 1 (одну) шт.;

розповсюджуються серед інших осіб шляхом відкритої передплати — 36 (тридцять шість) шт.

7. Обіг акцій товариства на біржовому та позабіржовому ринку здійснюється без перешкод і реєструється в системі реєстру акціонерів товариства, який веде незалежний реєстратор.

8. Передплата на акції товариства відкривається через 10 календарних днів із дня публікації в газеті «Голос України» оголошення про відкриття передплати і закінчується 10 квітня 1997 року.

9. Передплата на акції здійснюється за юридичною адресою товариства. Акції товариства першої емісії викуповують акціонери за номінальною вартістю на підставі договору із засновниками, в якому передбачено термін оплати, умови придбання акцій і повернення коштів.

10. Кількість акцій, що продається одному акціонеру, не обмежується.

11. Передплата на акції припиняється після розміщення всіх акцій товариства.

12. У разі нездійснення передплати на повну емісію акцій товариства засновники у 30-денний термін повертають кошти особам, що передплатили акції, у формі і на джерело надходження.

Г. Права акціонерів

1. Акціонери мають право вільно розпоряджатись акціями, що їм належать, у порядку, визначеному чинним законодавством та цим статутом, а саме продавати, дарувати, успадковувати, передавати в оренду та ін.

2. Права та пільги акціонерам товариства передбачено установчими документами товариства.

Д. Дані про дивіденди

1. Дивіденди нараховуються щорічно і сплачуються у формі та строки згідно із затвердженим статутом.

Е. Фактори ризику в діяльності товариства

1. Ризик діяльності товариства пов'язаний з можливою зміною політичного становища в країні, зміною конституційних положень у законодавстві, форс-мажорними обставинами.

Засновники товариства.

Арбітражний суд Києва (252030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-В) за позовом ДПА у Шевченківському районі Києва порушив справи про банкрутство:

№5/186б спільного підприємства «СБМ» (Київ, вул. Воровського, 34-Г; р/р 467187 в Українському кредитному банку);

№5/164б товариства з обмеженою відповідальністю комерційної науково-виробничої фірми «ВІКТ» (252050, Київ, вул. Артема, 26; р/р 1467314 в Шевченківському відділенні «Промінвестбанку» Києва, МФО 322216);

№18/201 кооперативу «Ремонтник» (Київ, вул. Кудрявська, 4; р/р 3461937 у Шевченківському відділенні УСБ Києва, МФО 322089);

№3/39 товариства з обмеженою відповідальністю агрофірми «Чері» (Київ, вул. Шамрила, 3-Б; р/р 1467363 у Подільському відділенні УСБ, МФО 322078);

№19/35 благодійно-комерційної фірми «Промінь-Ч» (Київ, вул. Кудрявська, 3/5; р/р 609719 у КРЦ КБ «Приватбанку» Києва, МФО 321842;

№5/32б малого приватного підприємства «Нуралдін» (Київ, вул. Дегтярівська, 7-А; р/р 6468723 в АБ «Градобанк»);

№19/36 МСП «Феномен» (Київ, вул. Пархоменка, 5; р/р 5468488 в АКБ «Трансбанк», МФО 300089);

№3/38 україно-латвійського підприємства «Вікінг» (Київ, вул. Артема, 72; р/р 648304 у 2-му київському відділенні АКБ «Україна»);

№9/31-б страхової компанії «Верон» (Київ, вул. Студентська, 5-А; р/р 467890 у Куренівській філії АБ «ІНКО», МФО 321604);

№5/33б кооперативу «Епюра» (Київ, вул. Коперника, 23/6; р/р 3461809 у Шевченківському відділенні УСБ, МФО 322089);

№19/2 товариства з обмеженою відповідальністю «Евроглоба Трейдінг ЛТД» (Київ, вул. Пархоменка, 10, кв. 162; р/р 14467170 в «Укрінбанку», МФО 300142);

№9/30б українського акціонерного товариства «Міжнародний торговий дім» (Київ-53, вул. Артема, 18; р/р 609239 у КБ «Брокбізнесбанк» Києва, МФО 300249).

Метою цього оголошення є виявлення всіх кредиторів та можливих санаторів у місячний термін з дня опублікування.

ЛТД продает оборудованный действующий мясоперерабатывающий (колбасный) цех в селе Скочище Брусиловского района Житомирской области производительностью 1 тонна в сутки готовой продукции. Здание кирпичное, с отоплением. Водоснабжение и очистные сооружения автономные. Имеется железнодорожная ветка.

Цена договорная.

Обращаться в Киев, тел/факс: (044) 220-72-35, 220-74-27.

---

23 квітня 1997 року об 11 годині відбудуться загальні збори акціонерів **ВАТ «Мікрон»** за адресою:

Тернопільська обл., м. Бережани, вул. Золочівська, 30.

Порядок денний:

1. Підсумки роботи ВАТ за 1996 рік і затвердження основних показників на 1997 рік.
2. Зміни до статуту ВАТ.

Запрошуються акціонери ВАТ.

Повідомляємо, що *10 квітня 1997 року о 14 годині* відбудуться загальні збори акціонерів відкритого акціонерного товариства *«Київська поліграфічна фабрика «Зоря»* за адресою: Київ, вул. Лугова, 1-а.

Порядок денний:

1. Звіт правління про господарську діяльність.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Різне.

Акционерное общество
«СП Манометр»

- **Преобразователи давления «Сапфир-22М», МТ 100, Манометры технические.** Производство.
- **Средства измерения давления, температуры, расхода, уровня.** Поставка.
- **Тепловая автоматика.** Поставка.
- **Представительства.** Обслуживание регионов и предприятий.
- **Сырье, материалы, энергоносители, комплектующие.** Обеспечение производств.
- **КИП и автоматика.** Комиссионная торговля. Ремонт. Поверка.
- **КИП и автоматика.** Информация, документация, обучение персонала.
- **«Кабинет Жака Паганеля».** Радиопрограммы. **«Манометрик».** Детская техническая газета.

Выбор рациональной номенклатуры. Доставка и таможенное оформление. Техническое и гарантийное обслуживание

Манометров: МО, МТИ, МКУ, ДМ, МТК; ЭКМ,ВЭ16-Р6, МП-У, МТП-М, МП; ДСП, ДСС,МТ, МА, МТМ, МТС, М1/4

Преобразователей давления: «Сапфир-22», МТ100, ИПД, ИПДЦ, ПСТ-М, ДМ, МИД, МЭД; МПЭ-МИ, ДМЭ-МИ, ДМЭУ-МИ, ДМЭР-МИ, ДАД-7, ДИД-7, КРТ.

Термометров: ТЛ, ТТ, ТБ, ТПК, ТГП, ТКП, ТГС, ДРТ-В

Уровнемеров: РОС, РИС, РУП, ПИУП, ПРУ, РУ-ПТ, АДАУ,, ФЕУ, УЗУ, ДРУ, УРК, СКУ, СРК, УЗС, «Сигмур-2», МСУ, ЭСУ, ДСУ

Напоромеров: ТНМП, НМП, БМ, НПП

Пневмоавтоматики: ТС-П, НС-П, ТНС-П, МАС-П, МС-П, МП-П, ВС-П, МВС-П, 13ДИЗО, ДПП

Блоков питания: 4БП36, БИК-36М, БПС-90, БП-36, 22БП-36.

Продукция Томского АО «Манотомь» по заводским ценам

Украина, 310050, Харьков-50, а/я 905, АО «СП Манометр»

Производство и поставка: **Тел./факс: (0572) 127-577; 120-867; 125-377.**
Ремонт и поверка: **Тел. (0572) 206-701.**
Общие вопросы: **Тел. (0572) 235-196.**
Донбасский филиал: **Тел/факс (06242) 7-36-16.**

Арбітражний суд Харківської області (Харків, вул. Сумська, 64) порушив справу № 6-339/7-73 про банкрутство ТОВ «Кунар» ветеранів афганської війни (312080, Харківська обл., м. Люботин, вул. Радянська, 29; р/р 467011 в АПБ «Україна» м. Люботина, МФО 350437).

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Києва (Київ, вул. Б. Хмельницького, 44В) за заявою Державної податкової адміністрації у Дарницькому районі Києва порушив справу № 3/17 про визнання банкрутом ТОВ «АВІКОН» (юридична адреса: Київ, вул. Каунаська, 3); розрахунковий рахунок 467603 в Дніпровській філії АКБ «Таврія».

Претензії можливих кредиторів та заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікуваня оголошення.

Арбітражний суд Львівської області (290004, Львів-4, вул. Винниченка, 3) порушив справу № 2/412 про визнання банкрутом українсько-словацького підприємства у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Перунімпекс» (адреса: Львів-58, вул.700-річчя Львова, 4, р/р N 604538 у Львівському відділенні Укрексімбанку).

Претензії кредиторів і заяви можливих санаторів прийматимуть протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбитражный суд Днепропетровской области (324002, Днепропетровск, пр. Кирова,1) возбудил дела о банкротстве:

1. Частного предприятия «Кривбасстехпром» (Днепропетровская область, Криворожский район, с. Лозоватка, ул. Ленина, 4-й квартал; код ОКПО 20227817, р/с № 468245 в АК АПБ «Украина», МФО 305073), дело № Б2-113 от 16.10.1996 г.

2. Кооператива «Янтарь»(Днепропетровская область, Криворожский район, с. Широкое; код ОКПО 00004616, р/с № 461306 в Дзержинском отделении Проминвестбанка, МФО 305330), дело № Б2-87 от 12.08.96 г.

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

ВАТ «УкрНДІпластмаш» сповіщає про проведення загальних зборів акціонерів 29 квітня 1997 року в приміщенні бібліотеки ВАТ по вул. Шевцова, 1, о 14-00. У порядку денному: затвердження результатів робіт за 1996 рік та положень ВАТ.

Правління ВАТ «УкрНДІпластмаш».

В арбітражному суді Миколаївської області (м. Миколаїв, пл. Леніна, 1) порушено справу № 969/1 від 10.10.96 р. про визнання АТ «Байяр» банкрутом, адреса підприємства: м. Миколаїв, вул. Р. Люксембург, 12, р/р 000467504 в Миколаївському відділенні АКБ «Київ».

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

Книги нам здорово допомагають!

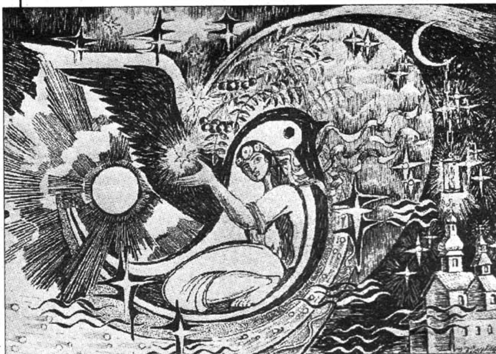
Як ся маєте!

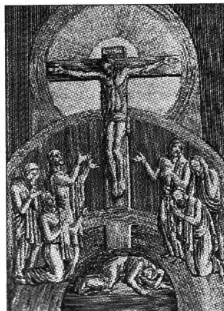
ЧЛЕНА Спілки художників СРСР Емму Кщуташвілі мама привезла з Тбілісі до Києва на носилках у надзвичайно тяжкому стані. Чотирнадцять років вона лежала спаралізована, і разом з нею припадав пилом небуття весь її химерний світ, в якому переплелися Шевченко й Чилачава, розп'яття і поети, українські козаки й грузинські вовченята. По чотирнадцяти роках вона повернулася до роботи. «Мене підняли всім миром». Хоча за українськими вікнами її грузинської майстерні час, коли всім миром легко хіба що батька бити.

По смерті матері, яка пішла в світ кращий декілька місяців тому, вона може дозволити собі сказати: «Мене ніби вдочерили». Для цивілізованої держави справа честі — вдочерити художника. Але Боже ж мій, як нелегко нині цій державі й цьому художнику! Єдине, що можна сказати з певністю, що в Грузії зробити це було б ще важче: у її брата в Тбілісі у вітальні стоїть керосинка — там вони і гріються, і готують.

Емма Іванівна — єдина грузинська художниця, прийнята до Спілки художників України. Має статус ветерана праці України. Всі можливі й надможливі пільги в оплаті квартири. А що не може мати їх у розрахунках з державою за майстерню («майстерня хороша, чотири вікна!»), то з пенсії 58 гривень й залишає собі щоразу рівно вісім п'ятдесят на прожиття. Тільки грузинка може стверджувати, що загалом їй цього вистачає.

Емма Іванівна погано ходить. Друзі вивозять її на виставки. Хто і що її там приваблює найбільше? "У нас чудове скло, не гірше за чеське, і вражаючі гобелени". У нас — це, звичайно, в Україні. «Нас мовби й виховували інтернаціоналістами, та знали ми одне одного поверхово. Коли сюди переїхала, я від цієї культури пережила потрясіння».

Спілка могла дозволити собі подарувати їй фарби й рами. Вона ж готує її першу в Україні персональну виставку. Папір обіцяють архітектори. То будуть химерні роботи: з одного боку — їхні креслення, з іншого — її графіка. Художнє втілення становища, в якому може опинитися випускник академії мистецтв, коли йому пощастить творити в добу не надто прудкого реформування економіки. За трохи кращих часів Мінкульт на свої залишкові статки купував її картини. Щороку потроху, а цього разу не зміг. Уже два роки музей Шевченка, перелічуючи свої мідяки, відкладає момент придбання її розкішного «Шевченка».

У її бібліотеці було дві з половиною тисячі книг. Залишилося півтисячі. «Ні, — каже пані Емма серйозно, — книги нам з мамою здорово допомогли!». Коли вона, думала як справити мамі сорок днів, у двері подзвонили. Емоційний песик Джуна і флегматичний кіт — ненадійний захист. Тож Емма Іванівна довго відмовлялася відчиняти незнайомим візитерам, які через двері відрекомендувалися міністром соціального захисту населення та його першим заступником. «Міністри по квартирах не ходять», — зауважила вона.

На ту одноразову фінансову допомогу, яку власноруч принесли цій дивовижно мужній жінці міністр та його заступник, Емма Іванівна справила сорок днів. «Тоді мені було дуже тяжко. Я захворіла на пневмонію. І зовсім розгубилася. Життя ніби втратило сенс. Вони так розумно зі мною поговорили...»

Є у Емми Іванівни скульптура «Радість». Ставлячи свою «Радість» перед холодний об'єктив фотокореспондента, пані Емма ніжно зронила: «Вона дуже хороша дівчинка». А остання робота Емми Іванівни має назву «Розп'яття».

На знімках: член Спілки художників України Емма Кщуташвілі в оточенні своїх робіт.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Перший день світобудови

Етнографи, бабусі та математики точно знають, що вчора був Новий рік. А сьогодні — другий день нового року. За отим знаменитим пристарим стилем, який, по-перше, відстає від нового на 14 днів, а по-друге, пов'язує початок березня не лише з початком весни, а й з новоліттуванням. Аж до XY століття наші пращури відзначали 14 березня (на Явдохи) Новий рік. Любов до початку весни була знайома давнім народам ліпше, ніж нинішнім. На Близькому Сході в березні святкували новорічне «вітконошення». Ідентичні обряди були в стародавніх іудеїв та персів, балтійських та скандинавських народів. Єгиптяни цього дня справляли похорон Богові сонця. У Стародавньому Римі оплакували Атісса, що символізував сонце, котре повертало на весну. У чехів та частково німців Явдохи вважали першим днем весни й першим днем світобудови. Так свідчать етнографи.

В Україні вважали, що на Явдохи, коли пригріє сонце, обов'язково прокинеться степовий байбак, вилізе з нірки, тричі просвистить, а потім ляже на другий бік аж до Благовіщення. Люди виходили в поле, щоб почути той свист. З Явдохою пов'язано безліч завбачень. Наприклад, як вода капає зі стріх, то ще довго буде холодно. Якщо сонячно, то буде врожай на огірки, дощ — літо мокре й тепле. Сонячний день — вродить пшениця, похмурий — просо і гречка.

А у нас

Несамовитий подарунок

Архівні матеріали з американських джерел проллють світло на загадкові обставини відомої військової операції «Френтік» («Несамовитий»), яка ввійшла в аннали історії другої світової війни як ще один Перл Харбор. За рішенням американської сторони, ці документи після більш як п'ятдесятирічної «витримки» в спецархівах військово-повітряних сил США передали музеям Полтави. В 1943-1944 роках тут була головна база американських «літаючих фортець» —найпотужніших на той час бомбардувальників, що за спеціально узгодженою союзниками операцією «Френтік» здійснювали ефективні бойові вильоти на найвіддаленіші фронти й територію Німеччини. Влітку 1944 року Полтавський аеродромний вузол несподівано знищила гітлерівська авіація, внаслідок чого загинуло багато американських і радянських пілотів. Залишається загадкою, як німці дізналися про базування американських літаків на українській землі.

Що за хліб без топінамбура?

Перші тонни оздоровчого хліба випекло АТ «Світловодський хлібозавод», що на Кіровоградщині. Крім звичних інгредієнтів, у ньому є еламін —натуральна речовина з морської капусти. А в еламіні —багато мікроелементів, вітамінів, кислот. Він здатний виводити з організму радіонукліди та важкі метали. У кожній хлібині — півтора грама цієї речовини, а у хлібцях і пряниках для дітей — ще більше. Такий хліб довше не черствіє. Ініціативу підтримало Міністерство охорони здоров'я, тож окрилені пекарі не зупиняться на досягнутому — згодом тут виробляти муть хліб, напої та іншу продукцію з добавками бета-каротину та активних речовин з топінамбура.

Від зміни доданків...

На десять діб обмінялися місцями несення служби шістдесят працівників державтоінспекції Рівного та Луцька. Мета — екстраполювати власний досвід на незнайому місцевість. Кажуть, у таких випадках легше виявляти принциповість. Що й довели рівненці. Вони зафіксували 830 порушень, перепинили 90 водіїв, розвеселених «зеленим змієм», і заповнили всі штрафні майданчики автомобілями-порушниками. 55 водіїв не мали документів на керування машинами, серед затриманих були і такі, що тримали при собі набої до автомата Калашникова. Статистика лучан дещо скромніша. Керівництво обидвох ДАІ твердо стоїть на тому, що цю практику слід продовжити.

Такі кадри вирішать усе

Підготовку вчителів з української мови та літератури для східних і південних областей та Криму розпочав Волинський держуніверситет імені Лесі Українки. Ініціатори — громадськополітичні, культурно-освітні організації та об'єднання зросійщених регіонів. Ініціативу підтримало і Міносвіти. Форма навчання довільна— і платна, і безплатна. Справу започатковано не без підтримки меценатів. Надто Комітету допомоги Україні, що діє в США. Виховаємо на американські гроші щирих українців?

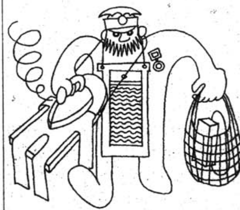
Живіть у трьох століттях!

Сам перу, сам прасую

Якщо є формула довголіття для наших широт, то вона така: праця і оптимізм. За цими двома принципами живе донеччанин Михайло Юхимович Кричевський, який прожив ціле століття і відсвяткував найкругліший із можливих ювілеїв — 100! Народився ювіляр у Полтавській губернії в сім'ї мірошника, що працював на поміщика. Материні поради: зустрінеш старого — вклонися, побачиш бабусю — допоможи донести важку ношу, — син виконує і тепер: своїм літнім сусідам, які на 20-30 років молодші, Кричевський носить продукти з магазину.

— Я не визнаю ледарства, — говорить бадьорий довгожитель. — Сам собі готую їсти, перу, прасую, обробляю город.

Кавалер ордена Трудового Червоного Прапора, автор 15 винаходів і рацпропозицій, цей чоловік, біографія якого пов'язана з шахтами Донбасу, і нині не втратив оптимізму. На відміну від декотрих набагато молодших громадян. Ювіляр співпрацює із засобами масової інформації, зустрічається з земляками і — працею.

Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Сторінку підготувала Людмила ІВАНЕНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

◊ Рукописів не повертаємо.

◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 289992.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311046.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.